

אריה בקנרוש

תפארת בנים אבותם

זכרונות מבית משפחת בקנרוש

תפארת בנים אבותם זכרונות משפחת בקנרוש

תפארת בנים אבותם

זכרונות מבית משפחת בקנרוט
זכרונות מבית אבא

אריה בקנרוט
ירושלים תשס"ו

מילים אחדות

"עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם".

משנה זו (פרקי אבות פרק ו') היא שעמדה לנגד עיני בעת כתיבת ספרי זה כאשר דמויות אבותי בעלי השמועה עמדו לפני.

בחרדת קודש והתרגשות רבה נכתבו הדברים. אם כי נכתב מעט הכמות ממה שהיה יכול להכתב, לא הכל מותר היה להעלות על הכתב ועל כן מאותם הידיעות והזכרונות העלנו את מירב האיכות.

חשיבות מיוחדת יש בסיפור מעשה אבות שהינם סימן לבנים ומהווים ציונים ודרך חיים לדורות הבאים. יסוד קיומו של העם בתורתו, מתחיל בספר "בראשית", בו מסופרים דרכי אבותינו הקדושים וציוני דרך חייהם בעיתות שונות, טובות וקשות והנהגותיהם בזמנים אלו.

גם כאן, הבאנו הנהגות שונות ביראת אלוקים, בצדקה וחסד, אמונה ובטחון וחינוך הבנים, אשר ליוו את אבותינו בדורות האחרונים.

חלקו הראשון של הספר הינו על אבות המשפחה מדורות קודמים, חלקו השני של הספר הינו על אבא ז"ל אשר הליכותיו ודרכיו הינם מצפן ומורה דרך לדורות שאחריו ומוסר השכל לקוראי הספר על עיניי מסירות הנפש והאמונה התמימה.

יתן ה' וימלא הספר את יעודו והיה שכרי בכך.

אריה בקנרוט

©

כל הזכויות שמורות

אריה בקנרוט

ר' עקיבא 35/9, ביתר עילית

טל: 02-5800266

תוכן

מדור א: בית בקנרוט

- ט..... אם הבנים ובנה
יב..... הסבא הרה"ח ר' אלימלך ב"ר שלמה לייב בקנרוט
טו..... הסבא הרה"ח ר' שמואל לייב בקנרוט

מדור ב

- יט..... הסבא הרה"ח ר' אברהם יוסף (אברומצ'ע) בקנרוט
נג..... הסבא הרה"ח ר' אריה בקנרוט

מדור ג: הסבא בעל הימנחת ש"י

- הסבא הגאון הגדול רבי שמואל יצחק שור אב"ד מוניסטרישץ
נט..... בעל הספר שו"ת מנחת ש"י

מדור ד: אבא ואמא ז"ל

- עג..... אבא זכרוננו לברכה
צ..... אמא עליה השלום
קב..... אחותנו מרת אטל ע"ה
קה..... בית של חסד
קי..... ואמונתך בלילות
קטו..... למען יצווה את בניו
קצו..... עם גדולי ישראל רבנים וחסידים
קכז..... לקראת שבת
קכח..... בית הכנסת דחסידי טשורטקוב בתל אביב
קלד..... ימיו האחרונים

התודה והברכה לחתני הר"ר חיים דוד וינר נ"י ובתי
מרת חיה תח"י על עבודתם המופלאה בעימוד
הספר ובהכנתו לדפוס, ישלם להם ה' כפועלם הטוב
ויזכו לרוב נחת מבתם-נכדתי הילדה רחל תח"י.

וכן התודה והברכה לבתי הכלה המהוללה מרת
רחל תח"י על ההקלדה, ישלם לה ה' כפועלה הטוב.

בית בקנרוט

אם הבנים ובנה

באור לא' אדר ב' שנת תר"ע בעירה הגליציאית הקטנה "סכודניצא" הסמוכה לעיר דרוהוביטש נתברכו הזוג הצעיר הרה"ח ר' אריה בקנרוט בנו של הגביר החסיד המפורסם רבי אברהם יוסף (אברומצ'ע) בקנרוט ורעייתו מרת שרה עטל בת הגאון המפורסם רבי שמואל יצחק שור אבד"ק מונסטרישץ' מחבר הספר שו"ת "מנחת שי" בבגם השלישי אח לאחיו הגדולים ממנו שמואל יצחק ודוד משה ולימים גם לאחיו הצעיר פינחס מנחם מאנס.

באותה העת בתחילת השעה שקודם ללידתו, חשך העולם וכבו המאורות ומציאות של עלטה עקב כבוי אורות החשמל שררה בכל האזור ובתוכה העיירה "סכודניצא" וזאת עם הסתלקותו לחיי עד של אחד מגדולי צדיקי הדורות אשר גר בסביבה שרבים האמינו וסברו כי זכותו וצדקתו הגנו ליהודי המקום בעת חיותו הלא הוא הצדיק הנשגב הרה"ק רבי אורי יאלעס מסמבור זצוק"ל¹ שרבים נושעו מתפילותיו והבטחותיו. עם סיום השעה הראשונה להסתלקותו של קדוש אלוקים זה האירה שוב האורה ובטלה החשיכה ומיד לאחריה ילדה האם הצעירה את בנה ונקרא שמו בבא העת "אורי" ע"ש אותו צדיק יסוד עולם וגדולה הייתה השמחה.

כאן בעירה "סכודניצא" הסמוכה לדרוהוביטש, גדל ונתחנך הילד אורי בבית אביו וסבו אך מעטות ביותר היו שנות חייו במחיצת אביו,

1. הרה"ק רבי אורי יאלעס מסמבור מגדולי הצדיקים בדורו שהתפרסם בזכות עצמו עקב צדקותו וקדושתו. נקרא על שמו של הרה"ק השרף רבי אורי מסטרליסק. היה חסידו של הרה"ק רבי אברהם יעקב האדמו"ר הזקן מסדיגורא ומספרים שנהג היה מידי יום להניח בעד את הסכום הראשון של הפדיון שקיבל בכל יום, ולאחר שהעטבר סכום נכבד שלחו לרבי מסדיגורא. לאחר פטירת הרבי מסדיגורא חילק את סכום הכסף לשניים ושלה לשני בניו הרה"ק רבי יצחק מבאיאן והרה"ק רבי ישראל מסדיגורא, בניו ונכדיו שמשו ברכנות ובאדמורות והיו רבנים מפורסמים בגליציה.

ארבעת האחים מימין לשמאל: אבא (אורי), שמואל יצחק, דוד משה (מויע), פנחס

שכן בשנת תרע"ד בעת היותו כבן ארבע, פרצה מלחמת העולם הראשונה ועקב הלשנה גויס אביו לצבא ונשלח לחזית המלחמה משם לא חזר, בנפלו חלל על אדמת יפאן ביום כ"ב תמוז תרע"ה, בהשאירו אחריו אלמנה צעירה וארבעה בנים יתומים רכים.

דמות מופלאה של אשת חיל הייתה אמו מרת שרה עטל, מלבד יופייה הטבעי וטוהר מידותיה ואצילותה המופלאים, הצטיינה בחכמת חייה, באמונתה החזקה ונאמנותה לבעלה. את צערה סבלה בתוכה בגאון ועל אף גילה הצעיר החליטה להישאר אם הבנים כשאת תפקידו של בעלה שהלך ואיננו, הטילה על עצמה. היא לא רצתה להינשא בשנית וגידלה את ילדיה בנאמנות ובמסירות עצומה כשרוח הדרך והחינוך אותה קיבלה בבית אביה הגדול בעל "המנחת שיי"⁽²⁾, חופפים עליה ואילו תמיכתו ללא סייג של חמיה הגביר והחסידי אשר גדולה הייתה השפעתו על ילדיה היו

2. ראה להלן כמדור מיוחד עליו.

משמאל: הסבתא שרה עטל בעיר המרפא טריסקוויץ ומקל נופשים בידה

עד שנעקדה על קדוש ה' בזמן הכבוש הנאצי בכ"ב סיוון תש"ב (1942) כשהינה ממשיכה כל ימי חייה להחזיק קשר מתמיד עם חמיה ר' אברומצ'ע בקנרוט שגילה אליה יחס מיוחד ומכובד ביותר.

לה לסמך ומשען רוחני וגשמי. וכך על אף התלאות וקשיי עתות הזמן, עמדה האם המסורה למען בניה והשגיחה על התפתחותם כבבת עיניה ואף בניה החזירו לה כל ימי חייהם אהבה והערצה ודמותה המופלאה לא משה מעולם מנגד עיניהם.

עם גיוסו של בעלה הרה"ח ר' אריה לצבא, עברה עם ילדיה הקטנים לוינה שהייתה עיר מקלט לרבים מיהודי גליציה המזרחית שהיגרו לשם בגלל שלא היה צורך בדרכוני מעברי הגבולות בין גליציה ואוסטריה, שכן מדינות אלו היו מסופחות זו לזו. שם גרה עד שנת תרפ"ב (1922) ומשם חזרה לגליציה לעיר לבוב (למברג) שם גרה

הסבא הרה"ח ר' אלימלך ב"ר שלמה לייב בקנרוט⁽³⁾

אחת המשפחות המפורסמות והמפוארות שהיו בגליציה הייתה משפחת בקנרוט שבניה התפרסמו כגבירים נכבדים וכנגידים, חסידים ואנשי מעשה ומגדולי בעלי הצדקה והחסד. אבי המשפחה היה הרה"ח רבי אלימלך בקנרוט שהחזיק לפרנסתו רענדער (בית מרוח) בעירה סכודניצא כשלצידו רעייתו אשת החיל מרת צירל. כל ימי חייהם עמלו קשה להרוויח את כספם ולהביא טרף לביתם. ר' אלימלך (מלך) היה איש פשוט וירא שמים שלא הכיר עדיין את דרך החסידות, כשלעומתו אשתו הצדקנית מרת צירל, שמעה רבות על הצדיקים והקדושים ההולכים בדרך החסידות אשר בארץ המה. ובהיות המקום קרוב לזידיטשוב החלה לנסות להשפיע על בעלה פעם אחר פעם שיסע להרה"ק רבי צבי מזידיטשוב⁽⁴⁾ שהתפרסם באותה העת כאיש אלוקים וקדוש עליון אשר אלפים נסעו להסתופף בצילו ולהתברך מברכותיו, וזאת כדי שיבקש מהרבי הקדוש להתברך בפרנסה טובה וקלה יותר ולא ירוויחו כספם מכספי האיכרים הגויים השכורים שבאו לשתות יין בבית המרוח שלהם.

לאחר הפצרותיה הרבות נעתר לבקשתה ונסע עם בניו: יצחק אייזיק, שמואל לייב, בעריש⁽⁵⁾, אברהם וצבי לרבנו מזידיטשוב. בהיכנסו לנווה הקדוש, שמע הרבי הקדוש את בקשתו, ברכו להצלחה ופטרו לשלום. טרם צאתם מפתח הדלת, הראה הרבי באצבעו לכון הקרקע. הסבא

3. רבי שלמה לייב בקנרוט גר בכפר קטן על יד סמבור שם כנראה נולד בנו רבי אלימלך.

4. הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב מגדולי תלמידי היחווה מלובלין מגדולי צדיקי דורו וכל הנהגותיו בקדושה וטהרה על פי דרך הנסתר והיה נקרא "שר בית הזוהר". רבים מגדולי צדיקי הדור היו מתלמידיו ואלפים חסו בצילו ונושעו מתפילותיו וברכותיו. נסתלק ב"א תמוז ונטמן בזידיטשוב.

5. הבן רבי בעריש היה ידוע כתלמיד חכם מופלג ואף כיהן כרבה של סכודניצא.

ובניו לא הבינו את פשר הדברים ובהגיעם הביתה כשהחלה הסבתא לחקור בהתעניינות רבה לדעת אשר היה שם, השיבו שלא שמעו מהרבי הוראה מיוחדת מלבד הברכה השגרתית להצלחה בהוסיפם את הסיפור עם האצבע באומרם זאת בצורה כדבר שהיה נראה בעיניהם ללא חשיבות מיוחדת. אך לא כך קיבלה הסבתא צירל את הדברים ומיד אמרה: אם הרבי הראה באצבעו כלפי מטה ובירך להצלחה, משמע שיש לצאת לחצר ולהתחיל לחפור בקרקע עד שתוברר כוונתו ותתקיים ברכתו.

ואכן כך נעשה, הם החלו חופרים באדמת החצר ובהגיעם לעומק מסוים החלו לבצבץ לפתע נוזלים עכורים. הסבא ובניו הכניסו את החומר שהפיץ ריח משונה לביתם, הם הכניסו חלק מהנוזל לתוך התנור והוא החל לבעור. לפתע הם הבינו שיש כאן איזה שהוא חומר בעירה הבוער טוב יותר מהעצים הנמצאים בתנור. הסבא שלא ידע מה בדיוק עליו לעשות עם הנוזל שבידו, החליט לנסוע שוב לרבי מזידיטשוב, להראות לו בקבוק מלא בנוזל זה ולשאול אותו מה עליו לעשות.

בראות הרבי את הנוזל, הורה לו לנסוע ללבוב שם היו משרדי הממשלה ולפנות לשר התעשייה. ואכן כך עשה הסבא ונסע יחד עם חלק מבניו כשהינו לבוש כסוחר גדול עם יועצים, הוא נסע כדי לפגוש את שר התעשייה ולהציע לו לבדוק את הנוזל השומני, היכול להיות חומר תבערה חשוב ואיכותי, ואם אכן הדבר, הרי שהקרקע בה נמצא הנוזל הינה בעלת חשיבות עליונה לכלכלה האוסטרית והמדינה תוכל לגרוף הון רב מחפירות אלו. השר הורה לו להשאיר את הנוזל לבדיקה והבטיח להחזיר לו תשובה.

סבא המתין מספר ימים לקבלת תשובה ואחר המתנתו נקרא לשוב לפגישה, בה הודיעו לו שכנראה הנוזל הינו באמת חומר תבערה, אך יש לנסוע לוינה ולאמת את הדברים במעבדות המיוחדות. הסבא ובניו נסעו ותוך מספר ימים אושר הדבר. על אף שהממשלה החליטה לשמור את הדברים בסוד כדי שסוחרים לא ימהרו לקנות מבעלי הקרקעות את הקרקעות שבתחתיתן היו מעיינות, התפרסם הדבר, וסוחרים רבים מערי רומניה ובוקוינה החלו לנהור לסכודניצא כשהם מציעים לתושבים הנבערים מדעת למכור להם את אדמותיהם וכך רכשו שטחים רבים. גם לסבתא צירל באו בהצעות שונות, אך היא שידעה את האמת ושהכל נתגלה לה בברכת הצדיק, עמדה בתוקף בסירובה ועם חזרתו של רבי

אלימלך לביתו, החלו החפירות שהעלו מתחת לקרקע בעוצמה רבה סילוני נפט אשר זיהמו את האוויר וסיכנו את העיר, עד שהיה אסור במשך כמה ימים להבעיר אש וגם בשבת נאלצו לשבת בחשיכה⁶.

זכו הסבא ובניו שנתקיימה בהם ברכתו של הרבי, המעיינות החלו לפעפעע והם נתעשרו בעושר רב. מאז סגר הסבא ר' אלימלך את בית המרזח והפכו לבית "הכנסת אורחים", שם מצאו להם מקום במאור פנים עוברי דרך ואורחים רבים שזכו לאכילה, שתייה ולינה במקום הזה.

זכה הסבא ר' אלימלך לחתן את בניו ובנותיו עם משפחות מיוחסות ותלמידי חכמים. פטירתו הייתה פתאומית בעת שישב בבית הכנסת עטור בטלית ותפילין כשלתע התעלף ויצאה נשמתו בטהרה. בין כתביו מצאו את הכתוב דלהלן: "ילדי החביבים וכן נכדי ויוצאי חלציהם, תשמרו על האוצר- התורה הקדושה. שיהיה לכם אהבת ישראל, אל תתגאו בעשירות ותעזרו ליהודים ושיהיה לכם אמונת צדיקים."

מעניין ביותר שעם פרוץ מלחמת העולם השנייה ועזיבת משפחת בקנרוט את המקום, הפסיקו הבארות והמעיינות לנבוע ולהוציא נפט ויצאו מים חמים. ברכת הצדיק שהייתה כנראה רק למשפחת בקנרוט, הופסקה.

יש לציין שבאותה התקופה התירו בהיתר הלכתי מיוחד לעבוד בשבת על ידי גויים וזאת מהסיבה שאי אפשר היה לעצור את המשאבות אפילו לרגע אחד. הדבר עורר התנגדות עזה אצל אחדים מגדולי הדור ובהם הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאוה שנלחם נגד היתר זה בתקיפות רבה ומכיוון שרבים מבעלי מכרות הנפט היו חסידי זידיטשוב, פנה הרבי משינאוה בתקיפות רבה לרבי מזידיטשוב בדרישה שיופסקו חילולי השבת על ידי חסידיו. יש הטוענים שבתחילה גם משפחתו השתמשה בהיתר זה ועל פי הוראת הרבי מזידיטשוב הפסיקו לשאוב בשבת. השאיבה אכן הופסקה אך המכונות המשיכו לפעול. סיפר אבא ז"ל שהמכונות היו מתנוודות הלך ושוב כאילו הן מתפללות והיו עושות רעש מיוחד והיה נדמה כאילו הן מתנודדות ומכריזות "שבת".

6. נוסח סיפור זה הוא המקובל במשפחתנו מדור דור. בסיפורי העולם מספרים שהרבי זרק לעבר הסבא ר' אלימלך מטבע. הוא תפס אותו ונתברך בעשירות, אין לנו מקורות מהימנים לנוסח זה.

הסבא הרה"ח ר' שמואל לייב בקנרוט

בנו השני של הסבא הרה"ח ר' אלימלך היה הסבא הרה"ח ר' שמואל לייב בקנרוט שגדול היה במעשי צדקה וחסד. עסקיו התרחבו ביותר וזכה לעשירות מופלגת. דבוק היה בשנותיו הצעירות להרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב⁷ ואף היה מגדולי תומכי חצרו⁸. בעת שהחל הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב⁹ לנהל את חצר קדשו בפאטיק, יחד עם אחיו

7. הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב מגדולי צדיקי דורו שאלפים הסתופפו בצילו היה בן אחיו של הרה"ק רבי צבי מזידיטשוב ועם הסתלקות דודו מילא את מקומו. היה מפורסם כגאון עצום כנגלה ובנסתר וכצדיק נשגב ורבים מגדולי דורו הסתופפו בצילו אף הוא נהג בדרך הקבלה. נסתלק ט' סיון תרל"ו ומנו"כ ביזידיטשוב.

8. על אחזקת ביתו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב. סיפר הרה"ק רבי יעקב יוסף ווייס מספינקא כפי ששמע בבית אבותיו הקדושים אדמו"ר בית ספינקא תלמידי הרה"ק מזידיטשוב. אימו של הרה"ק מזידיטשוב הייתה ידועה ומפורסמת כאשה צדקנית גדולה ומיוחדת במינה, כל ימיה עסקה בתפילות ותחנונים צדקה וחסד ומכח צדקותה לא רצתה להנות משום חידושי העולם הזה. באחד הימים נשבר שולחן הסלון בבית הרבי, השולחן היה עץ פשוט ומראהו היה עלוב ביותר, ועל כן גדולה הייתה השמחה בבית הרבי בעת שבני משפחת בקנרוט הביאו שולחן חדיש יותר, בעל ארבע רגליים עם ששה כסאות נוחים לישיבה. כשנכנסה האמא הרבנית הוקנה לחדר וראתה את השולחן החדש, קראה מיד לבנה הרבי והחלה מייסרת אותו בדברים קשים, היאך מעיז אתה להכניס שולחן חדש לכיתך דבר אשר יגרום להמעיט את חלקך משכרך בעולם הבא והכריחה אותו להוציא את השולחן מהבית.

ספור דומה סיפר הרה"ק מספינקא, בביתו של הרבי מזידיטשוב היה מקוה ישן נושן שהיה צורך לדרת אליו במאה מדרגות. בגלל שהמקום היה בקומה כל כך תחתונה, לא יכלו להוריד לשם עצים לחימום המקוה ועל כן טבלו תמיד במקוה קרה. יום אחד החליטו בני משפחת בקנרוט להביא לשם חימום חשמלי שיהיה שם בקביעות ויחמם את המקוה. כשנודע הדבר לרבנית, קראה שוב לבנה והחלה מייסרת אותו קשות על הדברים החדשים שהיו מכניס לביתו וגורע מחלקו לעולם הבא.

9. הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב, בנו החמישי של הרה"ק מרוזין ונקרא על ידו סדר "קדשים" וזאת בזכות קדושתו המופלאה ויראתו העצומה. נחשב בין המיוחדים שבצדיקי דורו, אלפים הסתופפו בצילו וכל גדולי צדיקי הדור באו לחסות בעל קורתו. היה ידוע כקדוש עליון ואיש אלוקים והכל חרדו לשמו. את אדמורתו החל עם הסתלקות אביו הקדוש בעירה פאטיק,

הקדושים לאחר הסתלקות האבא הקדוש רבי ישראל מרוזין, החל הסבא ר' שמואל לייב לנסוע לפאטיק ואף קבל את מרותו של הרבי הצעיר החדש אשר אלפים החלו לנהור לחצר קדשו. ומספרים, שהרבי הקדוש מזידיטשוב הקפיד עליו הקפדה יתרה ועקב כך חזר ונסע מידי פעם לזידיטשוב אך עיקר נסיעותיו היו לפאטיק ואח"כ לטשורטקוב. וכך היה המעשה: כשנסע הסבא לפאטיק, קרא לו הרבי מזידיטשוב ואמר לו בניגון הזידיטשובי המפורסם: "בזידיטשוב בוערת אש שאף אחד לא יכול לכבות אותה, באה אש אחרת ולקחה אותך מזידיטשוב לפאטיק, תבוא האש מזידיטשוב ותחזיר אותך מפאטיק". ואכן, תוך תקופה קצרה ביותר, עלו כל בארות הנפט על גדותיהם, נתמלאו מים ונפט והציפו את כל השטחים העצומים עד שהייתה סכנה עצומה שכל גפרור דולק יגרום לשריפת כל העיירה. עקב כך חזרו לרבי מזידיטשוב כדי לפייסו והוא הורה לתת כופר נפש שהסתכם אז באלפי שקלי זהב. הצפת הבארות הפסיקה, המים יבשו והסכנה חלפה. כפי הנאמר על אף הכל המשיך הסבא לנסוע לפאטיק כשמידי פעם גם נסע לזידיטשוב. ומספרים שכשעתיים לפני פטירתו בעת שהיה מעורפל בהכרתו נשאל עלידי בנו הסבא ר' אברומצ'ע (וגם נכדו הרה"ח ר' אלימלך שרגא ב"ר דוד צבי עמד לידו) האם זוכר הוא בעת הזאת את הרבי מזידיטשוב ולא הגיב, וכשאלו אותו על הרבי מטשורטקוב, פקח עיניו ואמר: הוא עומד כל העת לנגד עיני. ובמילים אלו נסתלק מן העולם⁽¹⁰⁾.

הסבא ר' שמואל לייב בקנרוט נלב"ע ביום כ"ג באייר, ל"ט לעומר תרנ"ה.

אזרחות קנה אביו בעת שברח ממלכות רוסיה לאוסטריה וכדי שיוכל אביו לקבל אזרחות אוסטריה ולא יוחזר לידי רודפיו ברוסיה, היה חייב לקנות אחוזה שתעשה אותו תושב קבע. על כן קנה את אותה האחוזה בפאטיק על יד סדיגורא והמשיך את הנהגתו. בהסתלקותו של הרה"ק הריזניער, ניהלו בניו את תחילת אדמורתם בפאטיק כשלאט לאט עזבו את המקום ואילו הרה"ק מטשורטקוב נשאר שם עוד שנים רבות עד שעבר לטשורטקוב ועל כן נקרא במשך תקופה מסוימת ה"פאטיקער". נסתלק בהושענא רבה תרס"ד ומנו"כ בטשורטקוב.

10. שמעתי מפי ש"יב הרה"ח ר' דוד צבי בקנרוט מתל אביב.

הסבא הרה"ח ר' אברהם יוסף בקנרוט ובנו הרה"ח ר' אריה

הסבא הרה"ח ר' אברהם יוסף (אברומצ'ע) בקנרוט ז"ל

דמותו ואישיותו

אין ספק שגולת הכותרת של משפחת בקנרוט ובפרט אצל בני הדור האחרון שקודם למלחמת העולם השנייה, הייתה דמותו הייחודית של הסבא החסיד המרומם והמפורסם רבי אברהם יוסף בקנרוט ז"ל.

על אף אישיותו המופלאה בהיותו מוכר כראש המשפחה - גברא רבה שהכל סרים למשמעתו, סוחר עצום בעסקי הנפט, חסיד נאמן ודבוק לרבו האדמו"ר רבי ישראל מטשורטקוב, התנהג בתמימות מופלאה, מלאה חסידות ויראת שמים, בפשטות עצומה ובחביבות יתירה לכל אדם, ובתשומת לב מיוחדת לכל ילד ובן משפחה. הנהגתו ביד רמה לא הביאה אותו להתנשאות ולא התנגשה כמלא הנימה כגודל מידותיו הנעלות וברחבות נשמתו.

וכך מתאר בספר הזיכרון לקהילת "סכודניצא" יליד העיר מר יוסף קיטאי (קטיגרודצקי) את דמותו של הסבא במאמרו המיוחד על יהודי העיר:

"הגבירים היהודים בסכודניצא הצטיינו במעלה גדולה, עם היותם בעלי מכרות ועתידי נכסים, המשיכו ללכת בדרכיו של עשיר העיר ר' אברומצ'ע בקנרוט, ניהלו בית יהודי ובאו בברית השידוכים עם משפחות רבנים ויחסנים. למרות היותו אישיות לא רק בעיירה אלא גם בחוגי הממשלה, בכל זאת התנהג ר' אברומצ'ע בקנרוט בצניעות ובפשטות, טיפוס של "עמך" כל מי שרצה יכול היה לתפוס אותו ברחוב לשם שיחה או סידור עניין חשוב וגם לבקר בביתו כמו בבית קרובו בכל שעה שרצה בכך. וכך גם התנהגה כל המשפחה. היו אלו יהודים טובים, בני תורה ומלאי מעשים טובים, אוהבי ומרחמי רבנן ששקדו מאד על קיום מצות הכנסת אורחים ומרבים במצות הצדקה לעניים בסכומים גדולים.

העיירה "סכודניצא" מוקפת הרים ויערות, שוכנת ליד הכביש המוביל מדרוהוביץ לטורקא ונמשך הלאה להרי הקרפטים. עם כניסתך לתחומה של העיירה, מיד הרגשת וראית ושמעת שאתה נמצא בשטחי נפט, שכן יומם ולילה הרעישו המנועים בהוציאם ממעמקי האדמה את חומר הגלם שעבדו ממנו את הנפט, הבנזין ועוד דברים שונים. העיירה כולה התפרנסה וחיה מחומר זה, החומר נשלח לרחבי העולם והביא עושר ושפע לכל הסביבה אשר תושביה חיו מברכת אדמה זו ומצאו בה את קיומם.

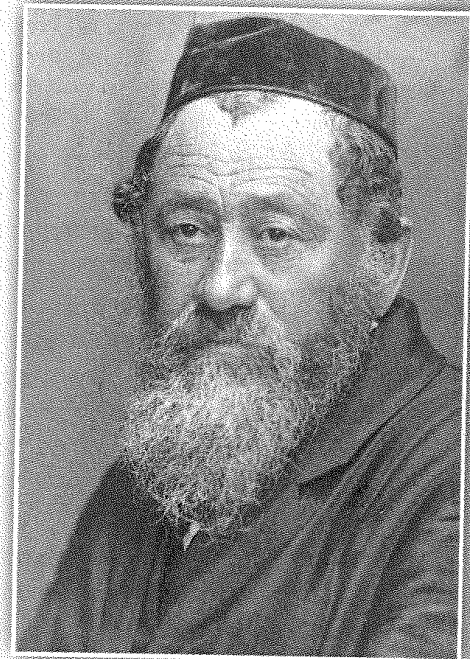
הייתה זו עיירה של חרדים וחסידים, תושביה היהודים היו כמעט כולם מהדור הקודם, שני בתי כנסת היו בה: בית הכנסת הגדול שנבנה ע"י משפחת בקנרוט, והקלוז הקטן, בית המדרש החסידי שהוקם ע"י ר' מנדל זלינגר ור' אהרון שטיין מתושביה ועסקניה הראשונים של סכודניצא.

כאן בעיירה זו זרחה בשנת תרכ"ג שמשו של הסבא הגדול אשר חסידות ואמונה טהורה היו שורש

נשמתו, אמת ויושר היו דרך חייו בעסקיו, אהבת תורה ולומדיה הייתה מעיקרי חיותו ושפעת הצדקה והחסד לכל נצרך וקשה יום הייתה גולת כותרתו.

* * *

על אופיו המיוחד נעמוד באותם ספורים אחדים שנביא כאן, אותם שמעתי פעמים רבות מפי אבא ז"ל שהקפיד מאד לדייק בדבריו.

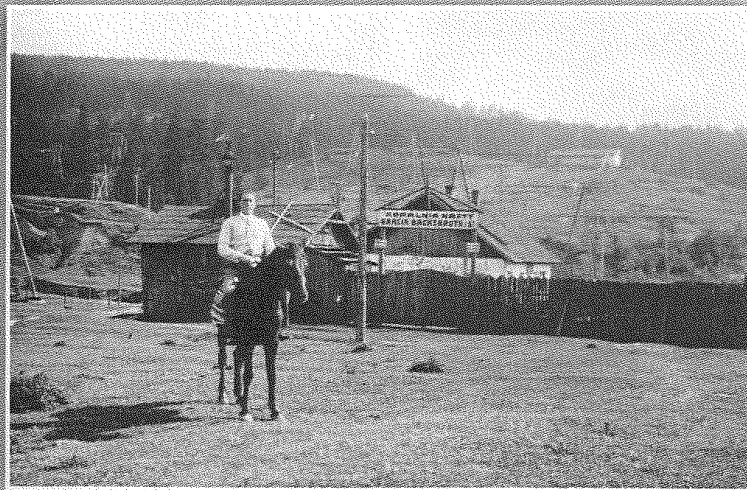

הסבא הרה"ח ר' אברהם יוסף (אברומיץ) בקנרוט ז"ל

איש הצדקה והחסד

היה זה עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, פליטים רבים עברו דרך העיירה "סכודניצא" להרי הקרפטים ולהונגריה. באחד מימי החמישי בשבוע הופיעו לפתע מאות רבות של משפחות פליטים על ילדיהם ורכושם ובקשו למצוא כאן מקלט לפחות עד מוצאי שבת. בהיוודע הדבר לסבא הורה מיד לכל בני המשפחה ולאנשי העיירה להתגייס למען אותם פליטים. גברים ונשים גויסו לבישול ודאגו לאכסנייתם הנאותה כשמצרכי המזון הבשר והדגים הובאו מכל האזור בשפע. בהגיע ליל השבת הועמדו שולחנות ארוכים בחצר הבית עליהם אכלו האורחים את סעודת השבת, בראש מנצחי המלאכה עמד הסבא אישית והשגיח שהכל התנהל כראוי וכל פליט ומשפחה יקבלו את מאכלי השבת. והעידו בניו שהסבא לא קידש על היין עד אשר ראה במו עיניו שאכן כולם קידשו על היין וקיבלו את מנתם הראשונה.

על אותה תקופה כותב עוד מר יוסף קיטאי במאמר בספר הזיכרון לקהילת "סכודניצא": "העיירה הקטנה הזאת הייתה ידועה מאחר

שדות הנפט בסכודניצא כשבחיות השלט המודיע על חברת הנפט של בקנרוט. רכוב על הסוס בעת השמירה הוא אלימלך בקנרוט ב"ר אברומיץ

שיצאו ממנה סכומי כסף גדולים לדברי צדקה שונים. ואכן בגלל זה שיהודי "סכודניצא" היו נותנים צדקה ביד רחבה בקרו בה שד"רים ונציגי צדקה שונים כמעט בכל יום. בייחוד הצטיינה העיירה "סכודניצא" בשנת 1914 עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה במצוות הכנסת האורחים, העיירה שוכנת כאמור בדרך הרי הקרפטים הנמשכים עד להונגריה, בחדשים הראשונים של המלחמה - אוגוסט, ספטמבר, אוקטובר 1914, עברו דרך העיירה 100,000 פליטים שברחו מכל הסביבה הזאת להונגריה, תושבי העיירה הראו מידה גדולה של הכנסת אורחים, בכל בית יהודי בשלו ואפו יומם וליל כדי לסעוד את ליבם של הפליטים ונתנו מקומות לינה לעשרות אלפי נפש חינום אין כסף".

ועוד ספר אבא ז"ל על מעשה הצדקה של סבא: באחד הבקרים הופיע לפתע אברך צעיר בנש"ק עטור באיצטלה דרבנן, וביקש להתאכסן בבית הסבא מספר ימים ולעשות באותם ימים למען ביתו, הסבא קיבלו בחביבות רבה ושמוח עמו מאד, כשבתוך השיחה קרא לאבא ז"ל שיכנס לחדר, והורה לו לדאוג להביא מיד ארוחה לאותו אורח חשוב זה, אבא

בעת שמחת נשואי מרת סילקא בת ר' אברומצ'ע בקנרוט. משמאל לכלה - האמא מרת דבורה, הבת בראניה אשת ר' יעקב טירקל והבת מלצ'ה אשת ר' שלמה הלר. מעל החתן למעלה - הכן אליעזר. מעל הכן משה - הבת גיטל טירקל

הסבא ומשפחתו בעת פרדתם מבתו גיטל טירקל שבאה מוינה לביקור בבית אביה (נראית עם הבנות סלי והני יושבות בתוך העגלה). ליד העגלה עומדים מרת דבורה אשת הסבא בוווג'יש, האח ר' ליכל בקנרוט והאחות העלמה זיסקא. המקום על יד בית משפחת בקנרוט בסכודניצא. למעלה מאחורי הסוס נראים הסבא ומימינו בנו אלימלך וכדו אברהם זילברשטיין חתן בתו דבורה וחיים ויקלר. משמאל הסבא עומד יהודי זר שהיה גר בבית הסבא

יצא ותוך דקות אחדות חזר ואמר שהמשרתת כבר תכניס את האוכל, הסבא בשעת מעשה לא הגיב, אך לאחר מכן קרא לאבא שוב ועם כניסתו סטר לו בחוזקה על פניו באומרו: וכי מצוות הכנסת אורחים קלה היא בעיניך שנותן אותה למשרתת הגויה לעשותה?!

וכן מספרת נכדתו מרת שרה נוראט תחי', כי מספר ימים קודם פטירתו חלה הסבא בשיתוק ולא יכול היה לדבר והיה חלש מאד. לפתע נכנס עני לבית וביקש צדקה, הסבא על אף חולשתו הרבה, סימן בכוחות עילאיים שייגשו למעילו ויוציאו מכיסו סכום כסף לצדקה.

לאחר פטירתו פרקו את השולחן הגדול עליו אכלו נצרכים רבים והכינו ממנו עבורו ארון קבורה כפי שהיה נהוג בחוץ לארץ לקבור בארון מיוחד. וזאת כדי שעצי השולחן יעידו עליו בשמים על גודל הכנסת האורחים שקיים ואלפי העניים שאכלו על שולחנו.

מספרת נכדתו מרת העניא רייזר, בת בתו מרת גיטל טירקל: פעם הלך הסבא ברחוב כשהינו שקוע במחשבותיו. לפתע באה מולו אשה ובקשה ממנו צדקה, הסבא בהיותו שקוע לא חשב הרבה, הכניס את ידו לכיס והוציא כמה פרוטות ונתן לה. דקות מספר לאחר מכן התעורר הסבא ממחשבותיו ונזכר באותה אשה וחשב לעצמו: מה נתתי לה, ודאי רעבה היא ללחם וצריכה הרבה יותר, מיד רץ אחריה ברחוב כשהוא קורא לה לעצור ומתנצל בפניה כי היה שקוע במחשבותיו ולא שם לב אליה, הוא בקש את סליחתה ונתן לה סכום הגון.

* * *

עוד מספרת נכדתו הנ"ל מעשה פלא: בעת שרצה אחיה הרה"ח ר' דוד צבי טירקל להעביר את אמו מרת גיטל מוינה לאנגליה, היה צורך שתושב אנגלי יקבל עליה אחריות כדי שתוכל לקבל אשרת כניסה לאנגליה. הוא חפש רבות ולא מצא עד שהכניס בעיתון בקשה ובקש שיאות אדם כלשהוא לקבל אחריות על אמו כדי שיוכל לקבל עבורה אשרת כניסה. לאחר שבועיים קבל טלפון מיהודי בשם פוירשטיין המוכן לקבל את האחריות. ואכן נעשה הדבר והאמא קיבלה אשרת כניסה ועברה ללונדון. בעת היותם שם עלו הם לבקר את משפחת פוירשטיין כדי להודות להם על עזרתם. במהלך הביקור פנתה מרת גיטל ושאלה אותם האם יש להם קירבה למשפחת פוירשטיין אשר התגוררה בסכודניצא, המארחים השיבו בחיוב ואמרו שאכן הם מאותה המשפחה. לשאלתם, אודותיה, השיבה ואמרה כי מהבית היא ממשפחת בקנרוט. הדבר ריגש אותם ביותר והם סיפרו כי בעת שנפטר אביהם, נשארה האמא עם ילדים קטנים בבית ללא פרנסה והם היו רעבים ללחם, ואז הופיע ר' אברומצ'ע בקנרוט וכלכל אותם כל השנים ותמך בהם ובזכותו יכלו להתקיים. ולא עוד אלא נתן להם אפילו את הוצאות הנסיעה לאנגליה ומה נפלאים דרכי ההשגחה...

עם רבו האדמו"ר הקדוש רבי ישראל מטשורטקוב

הסבא נהג לנסוע אל האדמו"ר הזקן מטשורטקוב ואח"כ לבנו הרה"ק רבי ישראל⁽¹⁾. בדרך כלל הגיע לחצרות הקודש יחד עם רבים מבני משפחתו

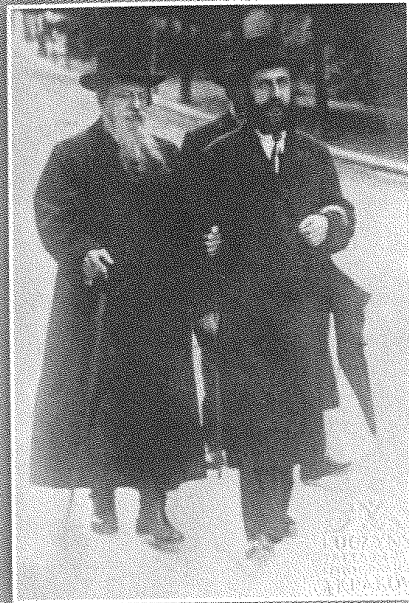
1. הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב בן האדמו"ר הזקן הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב.

שנלוו לנסיעותיו. וספרו זקני החסידים כי בכל עת בבואו לטשורטקוב היה הדבר עושה רושם עצום והיה לשיחת החסידים באומנם כי "ר' אברומצ'ע בקנרוט הגיע". וסיפר לי אבי שפעם זכה להיות עם הסבא בתוך הקודש פנימה וזאת עקב החשש שאבא יגויס לצבא הפולני, ועמד הסבא באימה וביראה כעבדו מריה קמא ואילו הרבי היה מכבדו ומגלה אהבה וחיבה מיוחדת יוצאת מגדר הרגיל.

* * *

ביתו של הסבא היה בית פתוח לכל נצרך וקשה יום ומקום אכסניה ובית וועד לחכמים חסידים ואנשי מעשה. כולם נתקבלו כאן בחמימות יתירה ודאגו לספק להם את כל צרכם. גם הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב בעת שנסע לביקורו מוינה לגליציה בהגיעו לאזור היה מתאכסן בבית משפחת בקנרוט והיו ימים אלו לימי חג ומועד וסיפר ש"ב הרה"ח ר' דוד צבי

בקנרוט שפעם הגיע רבנו הקדוש ביום שני לסכודניצא והתאכסן בבית המשפחה בהגיע יום ה' קודם השבת הודיע הרבי כי הינו מתכוון להמשיך בנסיעתו. הדבר היה להפתעה אצל כולם שציפו שהרבי ישבות את שבתו

הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב עם בנו הרה"ק רבי נחום מרדכי בוינה

מגדולי צדיקי הדור ומראשי מנהיגי היהדות החרדית באירופה. גאון מופלג בנגלה ובנסתר קדוש עליון שכל עם ישראל חרדו לשמו והיה נערץ ונקדש אצל גדולי הדור. נולד בשנת תרי"ד בפאטיק ועמד לימין אביו בניהול החצר. בשנת תרס"ד עם פטירת אביו מילא את מקומו. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה בשנת תרע"ד, עבר לגור בוינה. היה ממייסדי אגודת ישראל ומהעומדים בראשה. אלפים הסתופפו כעילו ובעת נסיעותיו מוינה לביקורים בגליציה, המו הערים כאלפי יהודים שבאו להתברך מפי קודשו. נסתלק ב"ג כסליו תרצ"ד ומנו"כ בוינה.

במקום. כשהחל אביו הרה"ח ר' אלימלך שרגא בקנרוט⁽¹²⁾, להשפיע ולבקש את רבנו שישנה את החלטתו השיבו הרבי ואמר: "חז"ל אומרים: "כל מה שאומר לך בעה"ב עשה חוץ מצא"א" אויף צא בין איך בעלב'ס" (על הצא אני בעל הבית).

דמות מופלאה של צדקות וקדושה האפופה בתמימות ואמונה טהורה הייתה דמותו של הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל שפירא, האדמו"ר מדרוהוביץ בן הרה"ק רבי אבי עזרי זעליג ממוגלניצא חתן הרה"ק רבי אברהם יעקב האדמו"ר הזקן

מסדיגורא ובן הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל השרף ממוגלניצא חתן הרה"ק רבי ישראל המגיד מקוז'ניץ. את בית מדרשו קבע בעיר דרוהוביטש

הדוד הגה"ח רבי יעקב טירקל (שני מימין) עם אחיו מרדכי, שבתאי, וגיסו יעקב פרנקל ברחובות וינה על רקע אנדרטה למלכת מריה תרזה ועוזריה

12. הרה"ח ר' אלימלך שרגא בקנרוט בן הרה"ח ר' דוד עזי בן הרה"ח ר' שמואל לייב. מחשבו ונכבדי בני המשפחה. חסיד טשורטקוב בכל רמ"ח איבריו ונסע רבות לאדמו"רי טשורטקוב

אשר העירה סכודניצא הייתה סמוכה אליה. שם היה לו שטח עצום עם בית מדרש גדול וספרי תורה רבים, נערץ ביותר היה הרבי על תושבי העיר ומספרים: כשהיה הרבי חוזר ממסעותיו אצל חסידיו ברחבי גליציה, היו יוצאים לקראתו נכבדי העיר ובתוכם הסבא ר' אברומצ'ע, מתירים את הסוסים מהעגלה ורותמים עצמם לעגלה וכך מובילים את הרבי אחר כבוד לביתו. גדולה הייתה אהבת ארץ ישראל אצל הרבי אליה שאף והשתוקק כל ימי חייו לעלות ובהגיע הימים אף זכה לכך ועלה בשנת תרפ"ב לארץ ישראל, זכה לחונן את עפרה ולגור בתוככי ירושלים עיה"ק יחד עם אמו הרבנית הצדקנית המפורסמת מרת פייגא⁽¹³⁾ בתו הבכורה של הרבי מסדיגורא שהתפרסמה כאשת קדושים אשר רבים מגדולי וצדיקי ירושלים באו להתברך מפיה. כהרה"ק רבי נחום מרחמסטריווקא והגאון

בכל עת כה הגיע לרבנו נתכבד להיות הבעל קודא בחצר הקודש נלכ"ע ה' אלול תשי"א.

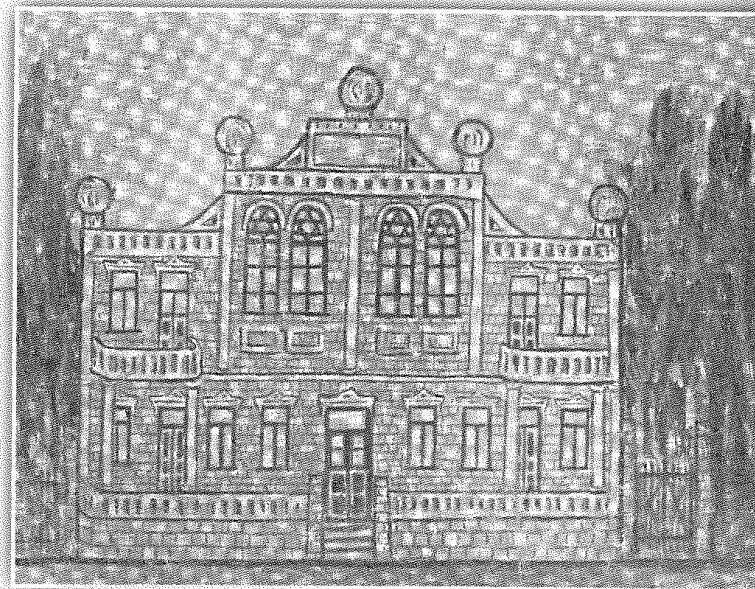
13. הרבנית מרת פייגא הדסה שפירא בתו הבכורה של האדמו"ר חזקוני מסדיגורא. התפרסמה בעדקוה המופלגת ורבים עלו לביתה כדי להתברך מברכות פיה ואף גדולי התורה והחסידות. זכתה להכיר את זקנה הקדוש מרוזין וסיפורים רבים מהליכותיו ומחליכות האדמו"ר מסדיגורא נודעו על ידה. לאחר לידת אחיה האדמו"ר ה"פחד יצחקי" מבאיאן בראש השנה תר"י נעטוטה כבת הגדולה (בסביבות גיל 10) להיות כיום כפור עם אמה הרבנית היולדת ולספק לה כל צרכיה. על פי הוראת הרבי מרוזין שכבה היולדת סמוך לחדרו. ואמרה הרבנית פייגלה שהציעה בחור המנעול של דלת החדר וראתה את עבודת הקודש של זקנה הריונער בעת סדר עבודת יום הכפורים בתפילת מוסף, ואין היא מבינה כמה יכול היה להיות עבודת הכתן הגדול בבית המקדש יותר מעבודת זקנה.

ספורים רבים נודעו ממנה ואחד המפורסמים היה שבאחת החתונות אצל בני משפחת הרה"ק מרוזין שהייתה במזיכיו, נעטוטה בהיותה ילדה לעמוד על יד הרבנית הצדקנית מרת אודל בת הרה"ק רבי ברוך ממזיכיו, וספרה כי בעת שעבר הריונער לחופה בקשה הרבנית ממזיכיו מהריונער שייקח ממנה קוויטל, ומכיוון שמקובל שהאבות באים לחתונת הנכדים, ודאי יבוא גם המגיד ממעזריטש לחתונת נכדו ועימו הסבא שלה הבעש"ט ומבקשת היא אותו למסור לו את הקוויטל שלה. הריונער לקח את הקוויטל, שם באבנטו והלך לחופה. כשחזר מהחופה ניגש לרבנית אודל ואמר לה: מלאתי את שליוחתי ומסרתי את הקוויטל.

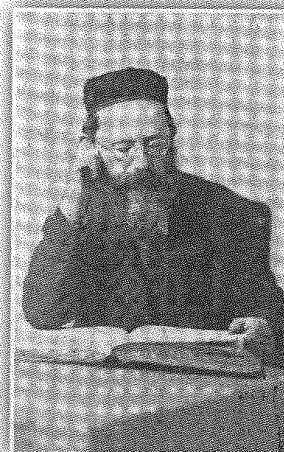
בעת היותה בירושלים תרמה פרוכת לבית הכנסת "תפארת ישראל-רוזין" בעיר העתיקה, ומרב עניוניה לא רשמה את שמה: הדסה צפורה (פייגא), אלא רקמה ציור של הדס וצפור.

נסתלקה ב"ב תשרי תרצ"ב בירושלים. יום קודם פטירתה, הורתה להכניס לחדרה שלש כסאות שכן שלושה צדיקים באים לקחתה. והם: זקנה הרה"ק מרוזין, זקנה הרה"ק הי"בית אהרון מקרלין וזקנה האדמו"ר מסדיגורא. וכשנשאל הרה"ק מהוסיאטין האם נכון הדבר שראתה את זקניה ואולי היה זה דמיון, השיב ואמר: ראתה ודאי ראתה.

מוני"כ במרומי הר היותים מול מקום המקדש על יד בנה.

ציור חזית בית מדרשו של האדמו"ר מדרוהוביץ שנקנה ע"י הסבא

האחים
רבי חיים
מאיר
יחיאל
שפירא
מדרוהוביץ
ורבי יצחק
מרדכי
מנכנדיץ

הרה"ח
רבי
אברהם
יעקב
מדרוהוביץ

רבי יוסף חיים זוננפלד רבה של ירושלים. ובעת מגוריה בווינה נהגו מדי ערב ראש השנה לעלות ולהתברך מפיה הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב והרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין.

לא פשוט היה לבצע את תוכנית העלייה, לצורך זה נדרש היה כסף רב להוצאות הנסיעה ובפרט שהיה עדיין מטופל בילדים קטנים וכן נדרש כסף כדי שאפשר יהיה להתקיים בארץ ולהחזיק מעמד בקיום השוטף. עקב כך הוחלט למכור את בית הכנסת והחצר סביבו יחד עם ספרי התורה הרבים ומכסף זה קיווה הרבי לעלות לארץ. המקום הוצע למכירה אך קונה אין, גם עם הסבא היה דין ודברים שיקנה את המקום אך הסבא לא היה מעוניין בדבר. זמן רב עמד המקום למכירה ונפשו של הרבי יוצאת מערבה. עקב כך עלה רעיון במוחו והוא פנה להרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב שגר בווינה ובקשו לסייע בידו לשכנע את הסבא שיהא מוכן לרכוש את המקום. הרבי מטשורטקוב אכן נענה לבקשתו ושלח מכתב לסבא ובו בקשתו, הסבא כחסידי נאמן שאינו מהרהר אחר רבו ואף היה נוהג להפריש לרבי חלק מנכסיו כעסקי שותפות מתוך אמונה טהורה שבזכות שותפות זו באה לו הצלחתו, הסכים במקום לבקשה ופנה לרבי כדי לדעת כמה עליו לשלם, לאחר מספר שבועות הגיעה התשובה מהרבי מטשורטקוב כי הרבי מדרוהוביץ מבקש למכור את המקום בסכום אגדי של חמישים וחמש אלף דולר, סכום עצום באותם הימים, וזאת מתוך רצונו להתבסס בארץ. מיד בהיותו לבוש בכובע, חליפה וגארטל, רשם הסבא את הצ'ק והעבירו לרבי מדרוהוביץ. (הרבי מדרוהוביץ גר באותה העת בווינה לאחר שברח לשם בזמן מלחמת העולם הראשונה.)

לא עברו אלא מספר חודשים ושוב נתקבל בית הסבא מכתב מהרבי מטשורטקוב ובו כתב לו הרבי כי הרבי מדרוהוביץ הפסיד את כל כספו בארץ והינו חסר כל, ועל כן מבקש הוא ממנו שוב את עזרתו, הרבי התנצל על בקשתו החוזרת אך הסביר לו את גודל חומרת המצב. הסבא לא זקוק היה לשום התנצלות מהרבי וללא אומר ודברים שלח צ'ק נוסף לווינה לרבי מטשורטקוב כדי שיעבירו לרבי מדרוהוביץ לכיסוי הוצאותיו⁽¹⁴⁾.

* * *

14. בספר הזכרון לקהילת דרוהוביץ והסכיכה בעמ' 148, כתב הרה"ח רבי אברהם יעקב שפירא מדרוהוביץ ירושלים, בן האדמו"ר מדרוהוביץ (נספה בתאונת דרכים בלכתו בעש"ק

מעשה נפלא אשר מוסר השכל בו וראיית קודשו של צדיק, מצינו שהיה עם הסבא ורבונו הקדוש מטשורטקוב. באחד הימים הציג את מועמדתו לרבנות העיר קאליש, חתנו של הסבא הגאון החסיד רבי יעקב טירקל. הסבא השקיף כוחות עצומים לבחירתו. בעיר זו הייתה לרבי מטשורטקוב השפעה ניכרת שכן גרו שם רבים מחסידיו ועל כן בטוח היה בהצלחת רבי "עקל" חתנו נגד המעומד השני. אך המציאות טפחה על פניו והמעומד השני נבחר לתפקיד. בברור שערך נתברר לו שהרבי תמך במעומד השני ולא בחתנו, הדבר כאב לו מאד והוא החליט לנסוע לרבי לברר את העניין ולדעת מדוע עלתה לו ככה. בהיכנסו לרבי שטח בפניו את כאב לבו ושאל את הרבי מדוע לא תמך בחתנו. השיב לו הרבי ואמר: דע לך, בעולם הרבנים ישנם תלמידי חכמים ואין צריך שם את "עקלי" שיחייבם, אבל בעולם הבעלי בתים צריך אני את רבי "עקלי" שיהיה מחייב את בעלי הבתים בלימוד התורה ועל כן רציתי שיישאר כבעל בית ולא כרב.

* * *

המתנהג בחסידות

להעריצה רבה זכה הסבא מבניו, בנותיו וכל יוצאי חלציו, הייתה זו הערצה ללא גבולות וזכרונות רבים היו מועלים בכל השנים מהסבא והנהגותיו. ומעניין היה הדבר שההערצה וההתרגשות סביב דמותו אפפה את כולם בשווה, והשפעתו הייתה להם לדורות, בפרט בימי השבתות והחגים ובימי הפגרא כשליל הסדר של חג הפסח היה בראש כל דבר.

לכתי מדרשו לתפילת ליל שבת) תיאור קצר על כיהנים וכך הוא כותב שם: חצר גדולה ושני בתים ישן וחדש וגן יפה היו רכושיו בדרוהוביץ, חוץ מזה בית כנסת גדול ובו אולמות לגברים ולנשים מכילים מקומות לאלפים בנויים לתפארת. ארון קודש מעשה ידי אומן, בן חסיד, שהתמחה בחרושת ברזל בכרליון, שימש דביר לעשרות ספרי תורה וישיבה גדולה יסדנו שם... לפני כשלושים ושש שנה כשנסעתי בלוויית אאמו"ר ז"ל מוניה למכור כל הרכוש הגיל לנורך נסיעתנו ארצה ישראל, התעכבנו כשבועיים בדרוהוביץ, הבית נקנה על ידי העשיר המנוח ר' אברומיץ בקנרוט ואף כי בתקופות בין הקניה והתשלום ירד ערך המרק הפולני פלאים והפדיון נתמעט, הייתה שמחת אאמו"ר ז"ל גדולה מאד שמשאת נפשו נתמלאה לצאת מהגולה ולרכוש נחלה על אדמת הקודש ע"כ. בית כנסת זה נקרא לאחר מכן "חסדיגערער קלויז" של משפחת בקנרוט. האחראי על בית הכנסת היה הרה"ח ר' משה בקנרוט בהרה"ח אברומיץ והיו שקראו למקום "משה בקנרוט קלויז" (מפי הרה"ח ר' שמעון מרילוס ז"ל מדרוהוביץ שהתפלל שנים רבות בביהכניס).

בהתרגשות רבה היו מספרים הנכדים אותם זכיתי להכיר, על האווירה המרוממת ששררה בבית בימים אלו כשכל המשפחה התאחדה סביב הסבא שהיה דמות מרכזית לכל דבר. בני המשפחה זוכרים את הנהגותיו החסידיות של הסבא בימים המיוחדים של השנה, ומספרת נכדתו מרת סאלי נזיראט תחי' כי זוכרת היא שבערב יום הכיפורים נהג הסבא שלא לדבר והיה סגור בחדרו ושמעו משם את בכיו והכנותיו ליוכ"פ, ולאחר סעודה מפסקת שגם בה לא דיבר, ניגש לארון הספרים, עמד זמן רב מולו והתפלל ובכה כשכל הילדים עומדים סביבו ביראה. לאחר מכן היה מבודד כל אחד ואחד מילדיו כשגם הם היו נרגשים ובוכים.

* * *

כן ספר לי אבא ז"ל, שביום ט' באב ישב הסבא כמעט כל היום בבית הכנסת ואמר קינות והיו הדמעות זולגות מעיניו והרגישו את צערו על

הסבא בחתונת נכדו מאניה ומאיר ווינטרוב בת בתו דבורה היושבת לשמאלו ובעלה ר' חיים ויקלר לימינו רעיתו בזוגי' מרת דבורה, בנו משה, קיצונית בצד שמאל בראניה טירקל. למעלה בצד ימין נראה אלימלך (במשקפיים) ולמעלה בצד שמאל פנחס בקנרוט (כטובע קסקט)

חורבן בית המקדש. מנהג הילדים היה לזרוק על המתפללים "בובקעס" שהיו פעמים רבות פוגעים וכואבים. גם על הסבא זרקו ופעמים רבות היו אלו נלכדים בזקנו דבר שגרם לו לכאבים עזים בעת שהוציאם, אך הסבא מעולם לא הגיב ולא התלונן על כך, וכשרצו למנוע מהילדים לעשות כן מפני כבודו, לא הסכים בשום אופן ואמר שכדאי בית המקדש שנצטער בגללו.

כן נהג הסבא שלא לאכול לחם עד חג השבועות כמנהג חסידים ותיקים שהקפידו על חיטה חדשה עד שבועות.

מספר בן דודי ה"ר גילי בקנרוט ששמע מאביו- דודי הרה"ח ר' שמואל יצחק בקנרוט, על מידת היראת שמים של הסבא:

לסבא הייתה קפיда גדולה ביותר שלא ללכת עם בעלי דין לבתי דין כדי לדון בדיני תורה, שכן הרגיש כי מי שנידון למטה נידון אף למעלה. ועל כן במקרה שהיה לו סכסוך כספי, תמיד ויתר לתובע, שילם לו את תביעתו ופטרו לשלום.

עד כמה הקפיד הסבא שלא להתעסק בדין תורה, יוכיח המעשה דלהלן: פעם עשה הסבא עסקה עם שותף ומשום מה הפסידו את כספם, השותף שנשאר בעירום ובחוסר כל, אמר לסבא שהינו הולך לתבוע אותו בדין תורה והינו מתכוון להעליל עליו עלילות שקר, ולהוציא ממנו סכום כסף גדול. ולא עוד, אלא שהוסיף ואמר שהינו מבקש מחילה על הצעד שהוא הולך לעשות. לסבא היה ברור שההפסד היה בגין אותו שותף, אך למרות הכל, כששמע שהוא רוצה לדון בדין תורה ואפילו בשקר, כשהסבא יכול היה להוכיח את הדברים שלא כדבריו, שילם לו את כל תביעתו ובלבד שישחררנו מדיוני בית הדין.

פעמים רבות נאלץ הסבא להתווכח עם סוחרים שבאו לסחור עימו ולא שמרו תורה ומצוות. ושמעתי מאבא ז"ל שפעם שאל את הסבא

אחד הסוחרים, מדוע אין הוא הולך בגלוי ראש ולא עוד אלא שהוא לובש כובע ומתחתיו כפה? אמר לו הסבא: יין משובח משמרים אותו היטב ועוטפים אותו בשני כיסויים כדי שלא יתקלקל, אך סיר ובו אוכל מקולקל, משאירים פתוח כדי שיתנדף ריחו...

על שני ביקורים של הסבא אצל שניים מצדיקי הדור ידוע לנו: אצל הרה"ק רבי יששכר דוב מבעלז (ראה להלן במדור על הסבא רבי אריה) ואצל הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאוה. מספר ש"ב ה"ר חיים שלום בראד נ"י מניו יורק ששמע מסבו דו"ז הרה"ח ר' ישראל משה סובל חתן הסבא, שבחדרו של הרבי משינאוה היה שולחן, מטה וכסא אחד עליו ישב הרבי. וכשנכנס הסבא ורצה לעמוד, הורה לו הרבי לשבת על מיטתו באומרו שעל מיטתו מותר לשבת.

משפחתו

תורה וגדולה, חסידות ומעשים טובים היו החלק העיקרי של אוירת הבית, מעשי הצדקה והחסד היו ההווי השוטף כשהסבא עומד ומנצח על כולם ודמותו האירה תמיד בלבבות משפחתו אף לאחר מותו.

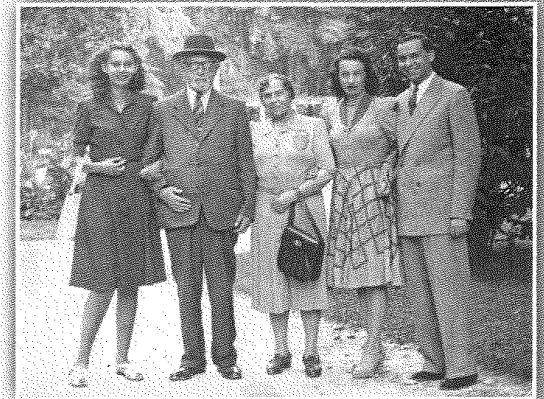
זכה הסבא לדורות ישרים ולחתנין שהאירו באור תורתם את שמי היהדות קודם החורבן ונזכיר כאן את שמות בניו ובנותיו כולם:

בזיווג ראשון נשא לאשה את מרת חיה בת הרה"ח ר' יצחק משה הכהן העליר מהעיר לויצקא (מופיע בתשובות בספר "טוב טעם ודעת" לרבי שלמה קליגער יו"ד סימן ק"צ הלכות אבלות רל"ב), בן הגאון רבי אריה הכהן העליר, נכד בעל ה"קצות חושן" וה"תוספות יום טוב". נפטרה ביום ג' חשוון תרנ"ד.

ואלו היו בניהם ובנותיהם:

הסבא הרה"ח ר' אריה נולד תרמ"ב ונהרג על קדוש ה' במלחמת העולם הראשונה כ"ב תמוז תרע"ה.

רעייתו, סבתי מרת שרה עטל בת הגאון רבי שמואל יצחק שור ממוניסטרשיץ. נהרגה על קדוש ה' כ"ב סיוון תש"ב.

מרת דבורה ויקלר ובעלה הרה"ח ר' חיים. מימין בנם מנחם מאס ובתם מאניה. משמאל בתם סלי

מרת דבורה נולדה
תרמ"ד, נפטרה כ'
טבת תשכ"א.
בעלה הרה"ח ר'
חיים ויקלר. נפטר
כ"א אלול תשט"ו.
מרת גיטל נולדה
תרמ"ו. נפטרה י"ג
חשוון תשכ"ג
בעלה הרה"ח ר'
שמואל הלוי טירקל.
נפטר כ' תשרי תרצ"ז.

בעלה הרה"ח ר' שמואל טירקל

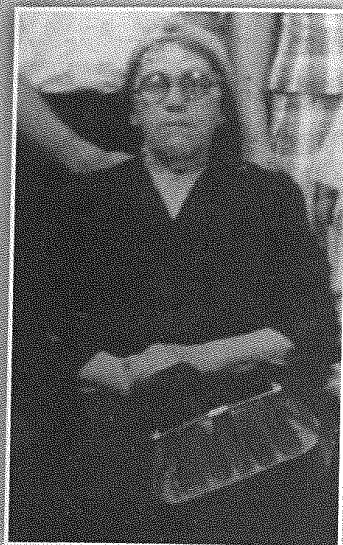

מרת גיטל טירקל

הרבנית מרת מרים יוטא נולדה תרמ"ח, נפטרה כ"ג אייר תשט"ו.
בזווג"ר נישאה לגאון המפורסם רבי בן ציון כץ אב"ד בורשטשוב
וטשרנוביץ⁽¹⁵⁾. נפטר כ"ח חשוון תרצ"ה.

15. הגאון רבי בן ציון כץ. רבה של בורשטשוב וטשרנוביץ. נולד בשנת תרמ"ח. גאון עצום הבקי בכל מכוני הש"ס. בצעירותו נקרא העלוי מפרט ואת משנת תורתו קנה אצל הגאון רבי אריה

הרבנית מרת מרים יוטא

הגאון רבי בן-ציון כץ מטשרנוביץ

בזווג"ש נישאה לגאון הצדיק רבי חיים
רבינוביץ רב לעדת היראים בבוקרסט⁽¹⁶⁾.
נפטר כ"ג אלול תשי"א.

הגאון רבי חיים רבינוביץ מבוקרסט

לייביש הורביץ מסטינסלאב, בעל שו"ת "הרי בשמים",
והגאון רבי יצחק שמעלקיש מלכוב. בשנת תרע"א
נבחר לרבה של בורשטשוב ובשנת תרפ"ג-ד' לרבה של
טשרנוביץ. כשבכל המקומות פעל רבות לחזק ענייני
הדת. בשנת תרצ"ד חלה ועבר לוינה לדרוש ברופאים.
שם אושפז ונפטר ביום כ"ח חשוון תרצ"ה ומנו"כ בוינה
צמוד לאוהל הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב.

16. הגאון רבי חיים רבינוביץ, רב לקהל היראים בבוקרסט,
גדול בתורה ונחשב לפוסק בעיר מגוריו. עם פטירת
הגאון רבי בן ציון כץ, נשא לאשה את הרבנית ויחד פעלו
רבות למען יהודי בוקרסט. אחת הפעילויות המופלאות
המלאות מסירות נפש, הייתה עת אכסנו כביתם מאות
יהודים פליטים שברחו מאימת מלחמת העולם השנייה

תשובה בכתב ידו של הגאון רבי בן-ציון כץ מטשרנוביץ

REINZEHN KATZ RABIN, CIRCUMSCRIPTIO "COMMUNITATIS ISRAELITAE" CERNĂUȚA (RUMANIA).	בריצון כ"ץ אבר"ק שערנאוויץ והגליב	REINZEHN KATZ RABBINER DES ISRAELITISCHEN KULTUSGEMEINDE-SPRENGELIS CERNĂUȚA (RUMANIEN).
--	--------------------------------------	---

CERNÄUTL

[illegible][illegible][illegible]

זוגתו מרת שרה בת ר' שלום טנצר נהרגה על קידוש ה', ה' סיון תש"ג.

מרת מלכה (מאלצ'א) נולדה תרנ"ז.

בעלה הרה"ח ר' שלמה הלוי הלר. נהרגו על קדוש ה' ל' שבט תש"ג. הבחור צבי הערש נולד תרנ"ט. נפטר ל' טבת תרע"ח.

הרה"ח ר' אליעזר (לאזר) נולד תרס"א, נפטר כ"ו אלול תרצ"ו.

זוגתו, מרת לאלא בת הרה"ח יוסף גולדשטוף מקראקא.

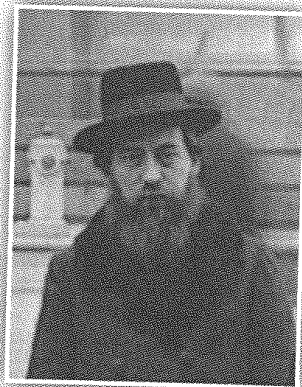
מרת בראנדיל (ברוניה) נולדה תרס"ג.

בעלה הגאון רבי יעקב טירקל⁽¹⁸⁾

הסבא הרה"ח ר' אברומציע בקנרוט עם בתו מרת ברוניה טירקל וזוגתו מרת דבורה בעיירת מרפא טריסקוויץ

עם אבא מידי יום שישי ולהנות מאורו. נסתלק ב"ב שבט תשכ"ד ומנויכ נחלת יצחק בתל אביב - גבעתיים.

18. הגה"ח רבי יעקב טירקל, בן הרה"ח ר' שרגא פייבל, בן הרה"ח ר' אליעזר ליפא מטרנפול - וינה, נכד מצד אמו מרת לאה לגאון רבי יעקב וויידנפלד מהרמילוב. גאון מופלג בקי בשי"ס ובפוסקים ודמות נערצת ביותר בקרב הלומדים הצעירים בגליציה, תלמיד הגאון רבי מאיר אריק מטרנא והרה"ק רבי משהניו מבאיאן. דבוק בכל ליבו להרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין. נהרג עקה"ש בשואה בכליוץ עם בני משפחתו.

הגאון החסיד ר' יעקב טירקל

בזווגש"ל נישאה לגאון הצדיק רבי אברהם יעקב דרמברדיקר אב"ד גאלץ. נכד הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב⁽¹⁷⁾. נפטר י"ב שבט תשכ"ד. הרה"ח ר' יצחק משה נולד תר"ג, נעקד על קדוש ה' ט' תמוז תש"ד. זוגתו, מרת מאניא איידל. נפטרה כ"ב סיוון תש"ג.

מרת קלעריל נולדה תרנ"ב, נפטרה ט"ז תמוז תשל"ה. בעלה, הרה"ח ר' ישראל משה סובל בהרה"ח שמחה שלום מסאנוק. נפטר כ"ג מנחם אב תשמ"ו.

בזיווג שני נשא הסבא לאשה את מרת דבורה שהייתה בת גיסו - הרה"ח

ר' שמואל רובינשטיין עימה נולדו לו עשרה ילדים. יש לציין כי אשתו מהזיווג השני גידלה את ילדיו מזיווגו הראשון, בהיותם יתומים קטנים במות אמם. היא עשתה זאת מתוך אהבה ומסירות עד אין קץ כאילו היו אלו ילדיה שלה והכל זכרו לה זאת לטובה. נהרגה על קידוש ה' ל' שבט תש"ג.

ואלו היו בניהם ובנותיהם:

הרה"ח ר' יהודה לייב (לייבלע) נולד תרנ"ה, נהרג על קדוש ה' כ' תמוז תש"ג.

הדוד הרה"ח ר' ישראל משה סובל בעת קידוש בליל פסח סדר שני בירושלים, מולו הדודה מרת קלריל, לצידו נכדו ר' חיים שלום בראד (פטיץ). נראים עוד אחותו מרת צילה הורן, אמא מרת רחל ואחותי אטי ע"ה אריה ומרדכי

17. הגאון רבי אברהם יעקב דרמברדיקר מגאלץ, בן זוגה השלישי של הרבנית, נין הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב, תלמיד חכם מופלג ופוסק בעירו. התנהג בחסידות והתפרסם בקדושתו וטהרתו. נולד מיד עם הסתלקות האדמו"ר הזקן מסדיגורא ונקרא על שמו. זכינו לבקרו יחד

כמי שמת נישואי אבא ז"ל כוונג ראשון. נראה במרכז התמונה שורה א' ליד כלתו ולידה אביה משפאל אם הכלה, הסבתא שרה אטל מרת דבורה אשר הסבא. שורה מעליהם: בפניה (חצי פנים) הדוד ר' יצחק ליב שור, הדודים בעלאל ברטפלד וליבלי בקנרוט, סטלה ויולטיר, הדוד אלימלך בקנרוט, רעייתו שרה. הדוד משה בקנרוט ובתו זיסקא שטרן, ומוזי. למעלה פנחס בקנרוט, גינע וחורית, שמואל יצחק בקנרוט ומרת פטרל (האחרונה בפניה לא ידוע)

בהרה"ח ר' שרגא פייבל הלוי טירקל בן החסיד המפורסם ר' אליעזר ליפא טירקל ונכד הגאון הגדול רבי יעקב וויידנפלד מהרמילוב. בעל שו"ת "כוכב מיעקב". נהרגו עם משפחתם על קידוש ה' י"ד חשוון תש"ג.

מרת באשא נולדה תרס"ה.

בעלה, הרה"ח ר' ישראל וילנר מרייטא. נהרגו על קדוש ה' שנת תש"ג.

הרה"ח ר' אלימלך נולד תרס"ז. נהרג על קידוש ה' ט' תמוז תש"א.

זוגתו **מרת שרה** לבית קליימן מטלוסט נהרגה תש"ג.

מרת סילקא נולדה תרס"ט.

בעלה בן דודה ר' **בצלאל ברטפלד** בהרה"ח ר' נטע ברטפלד. נהרגו עם בנם תמוז תש"ג.

הנערה פייגא נולדה תרע"ו. נהרגה על קידוש ה', ה' סיוון תש"ג.

הנערה סאשיא (זוסקא) נולדה תרע"ח. נהרגה על קידוש ה' תש"ב.

(תאריכי הלידה והפטירה נלקחו מהרשימה שבסוף הספר "מתקלן דקשוט", מדודנו הגאון רבי בן ציון כץ מטרנוביץ שה"ל ש"ב הבלתי נשכח הרה"ח ר' דוד צבי טירקל ז"ל.)

יש לציין שהסבא על אף גודל מעלתו וחשיבותו, הקדיש רבות מזמנו לנכדיו. הם ראו בו "סבא אהוב וחם". בנסיעותיו השונות היה קונה להם מתנות שונות ובעת נתינתן היה עושה זאת בחום מיוחד עם הדגשה לכל נכד למה קנה עבורו דווקא מתנה זו. נכדתו מרת העניא רייזר מספרת, כי זוכרת היא את ה"מלחמה" שהייתה בין הנכדים מי יזכה להיות הנכד הראשון שיגשק לסבא את היד בבואו מבית הכנסת בליל שבת. וכן במוצאי שבת הייתה המריבה להגיש לסבא את הקפה- "חמין במוצאי שבת". כה נערץ היה הסבא על ילדיו ונכדיו.

גבאי כולל "חיבת ירושלים"

בגודל אהבתו לארץ ישראל וברוחב ליבו וידו במתן צדקה והחסד פעל רבות למען החזקתם של עניי ארץ ישראל ועל אף היותו הגביר האדיר והדמות המרכזית בעירו, היה הגבאי של הכולל בעירו ועסק אישית

מצבת קבורת הרבנית מטשרוביץ
בנהלת יצחק בתל-אביב

מצבת קבורת רבי כו-ציון כץ מטשרוביץ בוינה

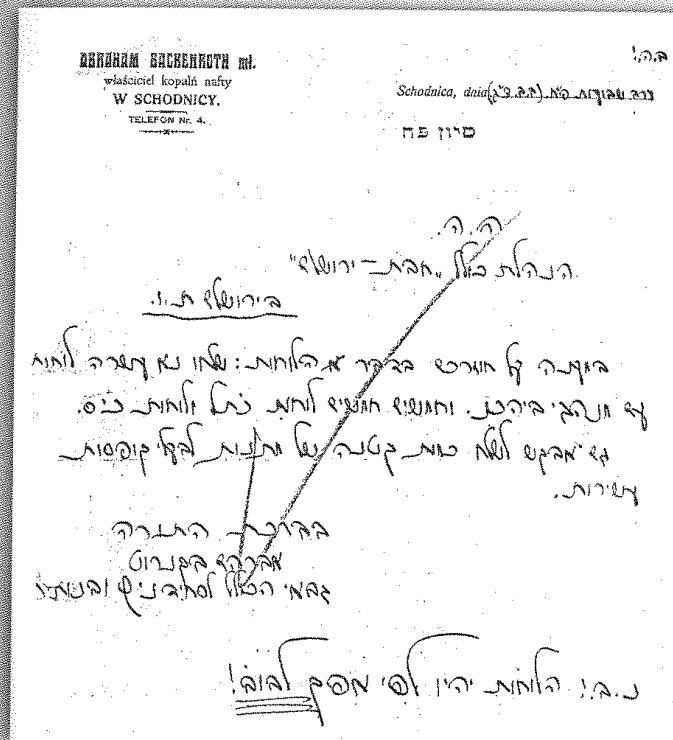

מצבת קבורת מרת קלעריל סוכל בביה"ח
קהל יראים וינה בארצות הברית

מצבת קבורת מרת גיטל טירקל בביה"ח
קהל יראים וינה בארצות הברית

בגביית כספים למען כולל גליציה "חיבת ירושלים", ע"ש רבי מאיר בעל הנס. הוא היה פונה אישית לתורמים, עורך בעצמו את רשימת התורמים ועמד בקשר מתמיד עם הנהלת הכולל אשר בארץ ישראל.
עד כמה התעסק בכך הסבא, יעיד המכתב המעניין הבא:

מכתבו
של הסבא
בכתב ידו
לכולל
חיבת
ירושלים
בארץ
הקודש

"ערב שבועות פ"ח (ב"ב צ"ג)
ה.ה. (האדונים הנכבדים)
הנהלת כולל "חיבת ירושלים"
בירושלים ת.ו.

במענה על חוזרכם בדבר הלוחות, שלחו נא עשרה לוחות עם

מנהגי ביה"כנ וחמישים לוחות כותל ולוחות כ"ס. גם אבקש לשלוח כמות קטנה של מתנות לבעלי קופסאות עשירות.

בברכת התורה
אברהם בקנרוט
גבאי הכולל לסחידיניצא ובנותיה.

גב. הלוחות יהיו לפי אופק לבוב."

(ראה גם צילום רשימת התורמים שהותרמו על ידי הסבא ואושרו על ידי הכולל).

332

הנהגות

שנת 1900

מדינת ישראל

הנהגות

הנהגות

שמות הנדיבים	שמות הנדיבים	שמות הנדיבים	שמות הנדיבים
1. 1000	2. 1000	3. 1000	4. 1000
5. 1000	6. 1000	7. 1000	8. 1000
9. 1000	10. 1000	11. 1000	12. 1000
13. 1000	14. 1000	15. 1000	16. 1000
17. 1000	18. 1000	19. 1000	20. 1000
21. 1000	22. 1000	23. 1000	24. 1000
25. 1000	26. 1000	27. 1000	28. 1000
29. 1000	30. 1000	31. 1000	32. 1000
33. 1000	34. 1000	35. 1000	36. 1000
37. 1000	38. 1000	39. 1000	40. 1000
41. 1000	42. 1000	43. 1000	44. 1000
45. 1000	46. 1000	47. 1000	48. 1000
49. 1000	50. 1000	51. 1000	52. 1000
53. 1000	54. 1000	55. 1000	56. 1000
57. 1000	58. 1000	59. 1000	60. 1000
61. 1000	62. 1000	63. 1000	64. 1000
65. 1000	66. 1000	67. 1000	68. 1000
69. 1000	70. 1000	71. 1000	72. 1000
73. 1000	74. 1000	75. 1000	76. 1000
77. 1000	78. 1000	79. 1000	80. 1000
81. 1000	82. 1000	83. 1000	84. 1000
85. 1000	86. 1000	87. 1000	88. 1000
89. 1000	90. 1000	91. 1000	92. 1000
93. 1000	94. 1000	95. 1000	96. 1000
97. 1000	98. 1000	99. 1000	100. 1000

ריכוז רשימת התורמים שנעשה בכולל בירושלים ושתרמו על ידי הסבא ר' אברהם יוסף בקנרוט ובנו הרה"ח ר' אריה / מה

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

מכתב מכולל
חיבת ירושלים
לסבא

141

ב אלול תרצ"ד

309

רשימת המתנדבים לקופת רבי מאיר בעה"נ זע"א לשם כולל חבת והמשלם

לעדת נאדציען באה"ק ת"ו

מער סחאדניצא מחוץ

נאסף עיי הגבאי' נאגלה

שמות הנדבים: חשב	שמות הנדבים: חשב	שמות הנדבים: חשב	שמות הנדבים: חשב
1. רחל ויפאן	2. חיים בן זכר	3. רבי מאיר	4. יצחק בן
5. אברהם בן	6. רחל ויפאן	7. אברהם בן	8. אברהם בן
9. רחל ויפאן	10. רחל ויפאן	11. רחל ויפאן	12. רחל ויפאן
13. רחל ויפאן	14. רחל ויפאן	15. רחל ויפאן	16. רחל ויפאן
17. רחל ויפאן	18. רחל ויפאן	19. רחל ויפאן	20. רחל ויפאן
21. רחל ויפאן	22. רחל ויפאן	23. רחל ויפאן	24. רחל ויפאן
25. רחל ויפאן	26. רחל ויפאן	27. רחל ויפאן	28. רחל ויפאן
29. רחל ויפאן	30. רחל ויפאן	31. רחל ויפאן	32. רחל ויפאן
33. רחל ויפאן	34. רחל ויפאן	35. רחל ויפאן	36. רחל ויפאן
37. רחל ויפאן	38. רחל ויפאן	39. רחל ויפאן	40. רחל ויפאן
41. רחל ויפאן	42. רחל ויפאן	43. רחל ויפאן	44. רחל ויפאן
45. רחל ויפאן	46. רחל ויפאן	47. רחל ויפאן	48. רחל ויפאן
49. רחל ויפאן	50. רחל ויפאן	51. רחל ויפאן	52. רחל ויפאן
53. רחל ויפאן	54. רחל ויפאן	55. רחל ויפאן	56. רחל ויפאן
57. רחל ויפאן	58. רחל ויפאן	59. רחל ויפאן	60. רחל ויפאן
61. רחל ויפאן	62. רחל ויפאן	63. רחל ויפאן	64. רחל ויפאן
65. רחל ויפאן	66. רחל ויפאן	67. רחל ויפאן	68. רחל ויפאן
69. רחל ויפאן	70. רחל ויפאן	71. רחל ויפאן	72. רחל ויפאן
73. רחל ויפאן	74. רחל ויפאן	75. רחל ויפאן	76. רחל ויפאן
77. רחל ויפאן	78. רחל ויפאן	79. רחל ויפאן	80. רחל ויפאן
81. רחל ויפאן	82. רחל ויפאן	83. רחל ויפאן	84. רחל ויפאן
85. רחל ויפאן	86. רחל ויפאן	87. רחל ויפאן	88. רחל ויפאן
89. רחל ויפאן	90. רחל ויפאן	91. רחל ויפאן	92. רחל ויפאן
93. רחל ויפאן	94. רחל ויפאן	95. רחל ויפאן	96. רחל ויפאן
97. רחל ויפאן	98. רחל ויפאן	99. רחל ויפאן	100. רחל ויפאן

רשימת התורמים עיי ר' שלמה הלר חתן הסבא שהיה הגבאי
לאחר פטירתו. נמצאים כאן תורמים רבים מכני המשפחה

עם פטירתו של הסבא קיבל עליו האחריות להמשך גבאות הכולל
חתנו הרה"ח ר' שלמה העליר⁽¹⁾ בעלה על בתו מלכה (מאלציה) שאף זכה
לבקר קודם פרוץ מלחמת העולם בארץ ישראל. וכך כתבו ראשי ההנהלה
במכתב תנחומיהן לפטירת הסבא:

ט"ז אייר תרצ"ד

"החיים והשלום מציון וירושלים למע"כ ידידינו היקר וידיד ארה"ק
הרה"ח הנכבד המפורסם בתו"כ רודף רודף צדקה וחסד רב פעלים
וכו' מו"ה (שמואל) שלמה העליר הי"ו גבאי כוללנו בעי"ת סחודניצא
יע"א.

אחדשה"ט באה"ר

הצטערנו מאד מההודעה שקבלנו זה עתה מלשכת הדר"ג, נשיאנו
שליט"א מבוריסלוב, כי חותנו גבאינו היקר הרה"ח, המפורסם, יו"א,
רודף צדקה וחסד מו"ה ר' אברהם יוסף בקנרוט בה"ר שמואל יהודה
ע"ה של"ח ביום ו' תשרי דהאי שתא, אנו מביעים את תנחומינו ליו"ח
ולכל משפחתו ורשמנו את שמו בספר הזיכרון לשם עולם להזכירו
בלימוד ובמשניות ואמירת קדיש לעילוי נשמתו. ויה"ר שתהא נשמתו
צרורה בצרור החיים וימליץ טוב בעד כל יו"ח, וב"ב יחיו לאורך ימים
ושנות חיים טובים אמן.

כן הננו מביעים תודתנו מעומק לבבנו למע"כ שהוואיל בטובו לקבל
על שכמו למלא מקום חותנו בעבודת הקודש לצדקת רבי מאיר בעל
הנס זי"ע בתור גבאי כוללנו, ואנו מברכים אותו שתהא לו התמנות
זו לברכה וזיכה להביא תועלת בפרי הצדקה וזכות המצווה תעמוד לו
לעד להתברך בשפע ברכה והצלחה וכל מילי דמיטב.

עוד כותבים לנו מהלשכה לשלוח למע"כ את הקבלות מרשימת
הנדבים האחרונה. והנה כבר לא קיבלנו משם רשימה מזה שנה
וחצי. ע"כ יאבה נא בטובו לעיין אולי נשארה איזו רשימה בבית
חותנו המנוח ע"ה, וימציא לידינו ע"י הלשכה בבאריסלאב ונשלח
לו תיכף את הקבלות.

ידידיו מוקיריו ומכבדיו דושה"ט באה"ר.

ס"ז אייר ה'רצ"ד

החיים וחשלוט מציון וירושלם למע"כ ידידנו חיקר וידיד אר"ק הרה"ח
הנכבד המפורסם בחי"ר רודף צדקה וחפץ רב פעלים כו' מוה"ר שמואל
העלילק הי"ד ז"ל גבאי כוללנו בעי"ת סאדניצא יע"א

אחדעם"ס באה"ר

הצטערנו מאוד מהודעה שקבלנו זה עתה מלשכת חר"ג גסיאנו של"מ בבאריסלוב
כי חותנו נבאנו חיקר הרה"ח המפורסם יר"א רודף צדקה וחפץ רב פעלים יוסף בח"ר
שמואל יהודא ע"ה של"ח ביום ו' תשרי דחאי שהא' אנו מכיעים תנחומינו ליו"ה ולכל
משפחתו ורשמונו אח שסו בספר תזכרון לשם עולם להוכיחו בלימוד משניות ואמירת קדיש
לעלוי נשמתו, יח"ר שהא' נשמתו צרורה בצרור החיים וימליץ טוב בעד כל יו"ה וב"ב
יחיו לאורך ימים ושנות חיים טובים אמן.

כן חנונו מכיעים תודתנו סעוסק לכבדנו למע"כ שהואיל בסוכנו לקבל על שכמו למלא
סוקס חותנו בעבודת הקודש לצדקה רבי סאיר בעל חסד זי"ע בחור גבאי כוללנו, ואנו
מברכים אותו שחא לו תחסנות זו לברכה ויזכה להכיא הועלת בפרי הצדקה וזכות תסאון
העמוד לו לעד להתברך בשמך ברכה והצלחה וכל מילי רמי"ב.

עוד כותבים לנו מהלשכה לשלוח למע"כ את הקבלות מרשימת הנודדים האחרונה, והנה
בבר לא קבלנו משה רשימה זה שנה וחצי, ע"כ יאכה גא בנכדנו לעיין אולי נשאר איהו
רשימה בבית חותנו הסמוך ע"ה וימציא לידינו ע"ה הלשכה בבאריסלוב וגשלח לו תיכף
את הקבלות, ידידיו מוקיריו ומכבדיו דושה"ס באה"ר

נאם

נאם

נאם

מכתב תנחומין מטולל חיבת ירושלים על פטירת הסבא

פטירתו

סיפר אבא ז"ל: בהגיע הסבא קרוב לגיל השישים לחייו, החל לדאוג
ביותר שכן אבותיו נפטרו בערך בגיל זה וכידוע שאמרו חז"ל שכשאדם
מגיע לשנות אבותיו יתחיל לדאוג, אך כשזכה להגיע לגיל שבעים, שמח
שמחה גדולה וראה שנים אלו כמתנה מיוחדת מן השמים ואף עשה
סעודה לכבודה. אך לא ארכו הימים ובהגיעו בערך לשנת השבעים ואחת,
ביום שלישי ו' תשרי תרצ"ד, עלתה נשמתו השמימה.

ומספרים שנוהג היה הסבא מידי שנה לבקש עליה בקריאת התורה
ביום הכיפורים והקפיד על מנהגו זה במשך שנים רבות. באותה השנה
הורה לתת לו עליה בראש השנה על אף שכבר לא יכול כמעט לדבר.
ונפטר בין ראש השנה ליום הכיפורים ויהי לפלא.

וכך כתב בדברי צוואתו בה נראית גודל אמונתו וצדקתו ובעיות
התקופה בדרך החינוך ליראת ה' (הצוואה נמצאה ברכוש בתו מרת גיטל
טירקל ונמסרה לידי ע"י בנה הרה"ח דוד צבי טירקל):

ב"ה שנת תרפ"ב לפ"ק כ' דחנוכה יום ב' מקץ.

מיינע ליבע קינדער עמ"ש!

1. איך בעט איך איהר זאלט גיין אין גאט'ס וועגען, סי די זיעהנ'ס און
די איידעמס, זאלען נישט שערן די בארד אין פאות, אויך די טעכטער
און די שנוערען זאלען נישט גיין אין די אהר נאהר אין די שייטלען.

2. זאלט פילווען די מקוואות בהויפט די נשים.

3. איהר זאלט הערליך האנדלען אדיבור זאל זיין אדיבור.

4. זאלט איך היטן מדיבור שקר.

5. איהר זאלט האבן שולם ציווישען איך וויא וייט מעגליך, אין דעם
זכות וועט איך גאט העלפן בכל אשר תפנו.

6. איר זאלט נישט פארענדערען די נעמען, נאהר, ווי אזוי ווי מען וועט
איך נאמען געבען אזוי זאל מען רופען.

7. איהר זאלט גיין בערב ובבקר דאווענ'ן מיט מנין אין קלויז ווי ויהט
עס וועט מעגלך זיין.

8. זאלט האבן אמונת צדיקים.

9. עס זאלט עוסק זיין בגמילות חסדים, תלמוד תורה והכנסת
אורחים.

10. עס זאלט נישט לאזען די קינדער שטעדירן.

11. עס זאלט פילאווען שלוש סעודות מיט מנין ווען עס וועט מעגליך
זיין אנשט זאלט איהר איך וואשען לביתו.

12. איך בעט איך נאך אמהל איהר זאלט נאהר האבן שולם אין געיין
אין גאט'ס וועגען דעם זכות וועט איך גאט העלפן.

ילדי היקרים עמו"ש!

1. אבקש מכם ללכת בדרך ה'.

הן הבנים והן החתנים מתבקשים לא לגלח את זקנם ופאותיהם. והבנות והכלות שלא ילכו גילוי ראש אלא ילבשו פאות.

2. לשמור ביותר על מקוואות ובעיקר הנשים.

3. תנהלו את עסקכם ביושר, מלה שתהיה מלה.

4. היזהרו מדבר שקר.

5. השתדלו שיהיה במידת

האפשר שלום ביניכם ובשכר

זה הקב"ה יעזור לכם בכל אשר

תפנו.

6. שלא תשנו את שמכם, כל

אחד שיקרא בשם שניתן לו.

7. תשתדלו להקפיד ללכת בכל

ערב ובקר להתפלל במניין.

8. שתהיה לכם אמונת צדיקים.

9. שתעסקו בגמילות חסדים,

תלמוד תורה, והכנסת אורחים.

10. שלא תתנו לילדיכם

להשתלם בלמודים זרים.

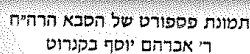
11. תקפידו לקיים מצות סעודה

שלישית במניין, במקרה ואי

אפשר תיטלו ידיים בבית.

12. אני שוב חוזר ומבקש שיהיה שלום ביניכם ותלכו בדרך ה' ובזכות

זאת ה' יעזור לכם.

* * *

כאמור, נפטר הסבא ביום שלישי ו' תשרי תרצ"ד ומנוחתו כבוד בחלקת אבותיו בעיר דרוהוביטש. עם פטירתו המשיכו בניו, חתניו, ובנותיו לנהל את ביתו ועסקיו. הם עשו זאת עד פרוץ מלחמת העולם השנייה. רבים מבני המשפחה נהרגו בעת הרציחות והשחיתות ההמוניות

עוואת הסבא שונתבה בכתב ידו ונמצא במסמכי בתו מרת
גיטל טירקל. נמסר ע"י בנה הרח"ח דוד צבי טירקל.

שהיו בסכודניצא, דרוהוביץ ובוריסלב, ורק חלק קטן מהם זכה להינצל ולעלות אחר כך לארץ ישראל או לארצות הברית, שם הקימו את משפחתם והמשיכו את מסורת בית אבותם.

בפתח מסעדה מקומית בעיירת המרפא קריניצא מימין מרת דבורה אשת הסבא. הסבא ר' אברומצ'ע בקנרוט, בתו באשא וילנר, בנו משה בקנרוט עם מקל נופשים

הסבא הרה"ח רבי אריה בקנרוט

בנו הבכור של הסבא ר' אברומצ'ע בקנרוט היה הסבא הרה"ח ר' אריה, אשר נפטר על פניו בעת מלחמת העולם הראשונה, כאשר עקב הלשנה נאלץ לשרת בצבא הפולני ונפל חלל על אדמת יפן שם ניטמן בחלקה צבאית לחללי מלחמת העולם, בהיותו בן שלוש שנים בלבד.

לא ידועים לנו פרטים רבים עליו, אך זאת שמעתי מאבא ז"ל שהיה בעת פטירת אביו בשנת תרע"ה, ילד כבן חמש שנים בלבד, ששמע מאנשים רבים שהכירוהו שהיה יד ימינו של אביו אשר אהבו והתעצב רבות בלבו על

הסבא ר' אריה בהיותו חתן הסתלקות בנו. הוא היה גיבור

חיל ופעמים אחדות הציל יהודים מידיהם של הגויים האכזריים שאהבו להתעלל בהם. אך מיוחד היה בטוב לבו ומופלא במעשי הצדקה והחסד. וסיפר לי אבי ז"ל ששמע מאמו שהעידו לפניה אנשים שחזרו מהמלחמה והיו עמו, כי גם בשדה הקרב עשה חסד רב עם חיילים יהודים ששרתו עימו והיה להם לסמל ולעזרה. ופעם אף העידו

הסבתא שרה עטל בהיותה כלה

שבאחד הלילות הקרים ביותר פשט את מעילו, ונתנו לחייל רועד מקור שלבושו לא הספיק לו.

על אופן נפילתו שמעתי מאבי ז"ל וכן מדודי מר דוד משה (מו"ע) הלר והם סיפרו כי החיילים ששרתו בצבא עקב הלשנות, היו נענשים באימונים קשים ביותר שלפעמים היו מגיעים לידי התעללויות ממש. גם סבא שאת שרותו עשה עקב הלשנות של אחד העובדים במכרות הנפט אצל הסבא ר' אברומצ' (אותו עובד גויס לצבא וכעס על כך שהוא גויס ואילו הסבא ר' אריה שהיה גיבור בגופו, לא גויס) עבר אמונים קשים ביותר כשאחד מהם היה ריצה של קילומטרים רבים כשמעל ראשם ירו יריות אזהרה תכופות, ורבים מהרצים לא הצליחו להתחמק מכדורי היריות הללו, והם נפגעו ונפלו. גם בסבא פגע כדור והוא נפל ונהרג ביום כ"ב תמוז תרע"ה (1915). יומא דהילולא של הרה"ק ר' שלמה מקרלין זי"ע אשר נקרא משיח בן יוסף ונהרג על קדוש ה' על ידי פרש רוסי שדרסו למוות בדריסת סוס.

הסבא כמדי צבא

הסבא נשא לאשה בשנת תר"ס (או תרס"א), את הסבתא הצדקנית אשת החיל מרת שרה עטל ע"ה בת הגאון ר' שמואל יצחק שור, אב"ד מונסטרישץ מחה"ס "שו"ת מנחת שי" להם נולדו בניהם שמואל יצחק, דוד משה (מו"ע), אבינו אורי, ויבלח"ט פנחס מנחם מנס.

כפי שנכתב בתחילת הספר על אף צעירותה לא נישאה בשנית וגידלה את בניה בכוחות עצמה.

על חשיבותה של הסבתא בבית חמיה יעידו שני הסיפורים דלהלן אותם שמעתי מאבא ז"ל:

בעת היותה כלה באה פעם לבקר באחת השבתות בבית הורי חתנה. הסבתא הייתה בחורה נאה ביותר אך יחסית למשפחת בקנרוט- נמוכה, ומחמת שבני משפחת בקנרוט בדרך כלל היו חסונים וגבוהים, הרגישה עצמה שלא בנוח מחמת גובהה וכמעט שלא קמה ממקומה. הישיבה המתמדת הזאת עוררה קצת חששות בלב הסבא

והנוכחים שמא מעלימה היא משהוא מבחינה בריאותית, ועל כן החלו לרמוז לה אולי תקום לעזור מעט להכניס לחדר מאכלי שבת. היא הבינה את הנרמז ואז התנצלה שמתביישת היא להסתובב מחמת שמרגישה את עצמה קצת נמוכה כשהיא מסבירה: "זיצעדיג זענען אלע גלייך" (כשיושבים, כולם אותו דבר), הסבא שרצה להרגיעה, פנה אליה בלשון חיבה ואמר "עטלע, עטלע אל תדאגי, עוגת "שטרודל" (עוגת תפוחים משובחת) חותכים לחתיכות קטנות..."

הסבתא מרת שרה עטל בקנרוט עם בנה פנחס מנחם מנס הי"ו

באחת מימות הקיץ נסע הסבא ר' אברומצ' למקום מרפא ולקח עמו את הסבתא מרת שרה עטל עם עוד מספר מבני המשפחה לבוא עמו, באותה העת היה שם גם הרה"ק רבי יששכר דב מבעלז שהגיע אף הוא למספר ימי מרפא. בהיות הסבא במקום בעת שהות הרבי, החליט להיכנס לקודש פנימה כדי להתברך על ידו ואף כתב קוויטל ובה רשם את שמה של הסבתא שרה עטל בת גיטל, כששאל הרבי בת מי היא, אמר הסבא: בתו של "המנחת שי". כששמע הרבי את הדברים קם קימעא ממקומו ואמר: לפני בתו של בעל "המנחת שי" יש לעמוד.

על בית אביה הגדול נעמוד בפרק הבא.

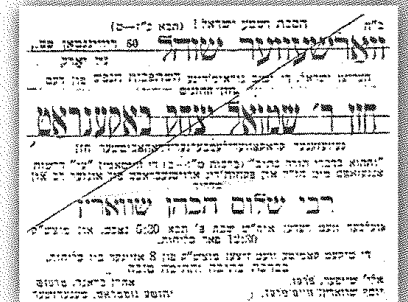
הסבתא נהרגה על קדוש ה' ביום כ"ב בסיוון תש"ב בחצר ביתה בלבוב, עת שהוצאה מהבונקר יחד עם כלתה מרת פערל אשת בנה הרה"ח שמואל יצחק בקנרוט ובתם מרת גינה (שהיתה כבת עשרים במותה) הי"ד. ניסיונות שונים נעשו מספר שבועות קודם לרציחתה, להוציאה משם ולהעבירה למקום מבטחים, הדברים היו כמעט מסוכמים וכפסע היה בינה לבין הצלתה אך לא אסתעייא מילתא, ונפלה חלל עם שאר הקדושים הי"ד.

ספור מדהים סיפר אבא היאך הרגיש את פטירתה של אמו. נוהג היה אבא בשנות המלחמה לעלות מתל אביב לירושלים מידי שבוע כדי להתפלל בכותל המערבי על אמו שהייתה בעמק הבכא, הוא נהג לומר תהילים ותפילה שיצאה מלבו לשלומה, כשהינו מזכיר את שמה ושם אמה. באחד הימים בעומדו לתפילה בכותל לא יכול היה להזכר בשום אופן בשמה. כל מאמציו להזכר עלו בתוהו. הדבר עורר בו דאגה רבה וחשש שמא קרה עמה דבר נורא. ואכן, לאחר מכן נתברר לו שבזמן זה כבר לא הייתה בחיים.

ארץ אל תכסי דמם ודם עבדיו יקום.

מרת פערל בקנרוט אשת ר' שמואל יצחק ובתה גינה

מודעה במארגען זורנל ספטמבר 1947

הסבא בעל ה'מנחת ש"י

הסבא הגאון הגדול רבי שמואל יצחק שור אב"ד מוניסטרישץ בעל הספר שו"ת מנחת ש"י

נתברכה גליציה בגדולי הפוסקים מאורות האומה שאורם זרח בישראל
ופסקי הלכותיהם היו ליתדה הנאמן של ההלכה הפסוקה ויטודות הפסק
למורי ההלכה בישראל, כשמחוז גליציה זה הייתה לעיר הולדתם ומקום
מושבם של אותם ענקי הדורות שעליהם נשען כל בית ישראל.

בין גדולי הפוסקים בדורו שתפס מקום ב"מזרחם" של הפוסקים, היה
הגאון העצום הקדוש רבי שמואל יצחק שור רבם של קהילות טלומטש,
קניהנוטש, ומונוסטרישץ שהתפרסם בחריפותו הלמדנית בהבנתו
העמוקה ובצדקתו העצומה.

מקור מחצבתו

בגליציה עמדה ערש לידתו בשנת תקצ"ט זרח אורו בהיוולדו לאביו
הגאון הקדוש ר' משה חיים שור רבה של מוניסטרישץ, בן הגאון הגדול ר'
שמואל שמעלקא שור אב"ד מוניסטרישץ (חתן הרה"ק ר' יצחק ממעזריטש
מתלמידי הבעש"ט שהעיד עליו הרה"ק רבי אורי השרף מסטרעליסק
כי זכה ללמוד עם אליהו הנביא) ולאיימו, הרבנית הצדקנית מרת ביילא
בת הגביר היקר והמפורסם איש חיל רב הפעלים הולך צדקות בישראל
גדול שמו מו"ה ישראל ב"ר יצחק. סבו זה בהיותו גביר עצום תמך רבות
בהחזקת בית חתנו הגאון רבי משה חיים ודאג לכל מחסורם ולחינוכם
של שלושת בניו- נכדיו, הסבא בעל ה"מנחת ש"י", אחיו הגאון רבי יעקב
אב"ד בראדאוויץ ורבי יוסף⁽²⁰⁾.

20. אחיו רבי יעקב מוזכר פעמים אחדות בספרו "מנחת ש"י" וכן בספרי גאוני דורו, עמם
נשא ונתן בהלכה. ואילו אחיו רבי יוסף, היה ג"כ תלמיד חכם מופלג ולפרנסתו היה מתרגם
בממשל הפולני.

ימי נעוריו

עוד בעודנו נער במעלליו, ניכר כי לגדולות נוצר ועתידו ברור היה כי לאחד מגדולי הזמן נועד. עמל ויגיעה רבה השקיעו הוריו בחינוך בנם וכך מעיד עליהם רבנו הסבא בהקדמתו לספרו "מנחת ש"י":

"הם העמיסו עלי עול תורה, שינה לא נתנו לעיניהם, מאסו בכל תענוגות עולם לקול שרים ושרות לא שמעו, מגדנות לא אכלו ומעדנות לא שתו, רק עלי הייתה כל מגמתם. כנשר יעיר קינו כן העירו יומם ולילה מדאגה פן יקראני פגע, והיה עיניהם וליבם עלי כל הימים לגדלני בין ברכי החכמים."

ואכן, אף על פי שלא חסר להם מאומה שכן הסבא אבי אמם דאג לכל מחסורם, לא נהנו דבר לעצמם נפשם לא הייתה לשווא וזכו שעוד מילדותו גדלה מעלתו להיחשב כזקן שקנה חכמה. בגיל י"א שנים כתב חבור על מסכת "נזיר" שלמראה חיבורו השתוממו כל רואיו וככל שהזקין הייתה דעתו מיושבת עליו יותר והוסיף דעת וחכמה, למד ויגע בתורה בהתמדה עצומה לילות כימים, כשגם הנהגותיו בקודש היו בהינזרו מכל הבלי העולם ותענוגותיו. וכל כולו אינו אלא בעולמה של תורה והלכה ויראת אלוקים עצומה, עד שהכל התפלאו מגודל מידותיו התרומיות והנעלות מעל כל בני גילו. וכך עלה ונתעלה להיות גאון בישראל, המשיב תשובותיו לשואלי דבר ה', מחכמי וגאוני התקופה, כשבהם ניכרים בקיאותו וחריצות שכלו הישר שהפליא את כל רואיו כשהינו מלמד דעת את עם ה' בשפטו בצדק ובמישור את עדתו.

אשת החייל

עם הגיעו לפרקו נשא לאשה את הסבתא הרבנית הצדקנית מרת גיטל ע"ה, בת הרבני הגביר רבי שמשון (שמאי) מרגליות מזלוצ'ץ בן הרבני ר' פייביש שהיה גדול בתורה ואף נשא ונתן בהלכה עם גאוני דורו שתורה וגדולה התאחדו אצלם כאחד. רבי פייביש היה אחיו של הגאון המפורסם רבי אפרים זלמן מרגליות מבראד בעל "המטה אפרים", וכן אחיו של רבי חיים מרדכי מרגליות בעל ה"שערי תשובה" על השו"ע. ונכד הגאונים ר' העשל מקראקא ורבי צבי מהאלברשטאט. רבה הייתה זכותה של הרבנית הצדקנית בהמשך התעלותו בתורה ויראה של הסבא הגאון, במסירות רבה עמדה לימינו ומנעה ממנו כל טרדה ודאגות הזמן והבית, כל מאווי

חייה היו שיגדל ויעלה בתורה, היא הייתה משגיחה על בריאותו שיוכל להגות בתורת ה'. ואכן רבנו מציינה לשבח בהקדמתו לספרו בלשון זו: "על הטוב יזכר שמה של האשה אשת החייל הצנועה והחסודה זוגתי הרבנית מרת גיטל, הוי נשים במאי זכין- דאמתוניי לגבריהו".

עם הסתלקות הסבא נישאה בזיווג שני לגאון האדיר והמפורסם פוסק הדור ושר התורה רבי מרדכי שלום הכהן שבדרון מברז'ץ, ועמדה לימינו במסירות נפלאה עד ליום פטירתה כ"ד בסיוון תר"ע ומקום מנוחתה בקראקא כשעל מצבתה חרטו: "אשת שני המאורות הגדולים".

הגאון והפוסק

זכה רבנו הסבא, ומכח גדלותו העצומה בתורה, נתחבב בחיבה יתירה אצל גדולי הפוסקים בדורו ודעתו הייתה נחשבת בעיניהם כדעת תורה אמיתית. וכך העיד עליו שר התורה ראש גולת אריאל הגאון האדיר רבי יצחק אהרון אטינגא, רבה של לבוב במכתב הסכמתו לספרו של הסבא:

"חזיתי איש מהיר במלאכתו מלאכת הקודש הוגה בתורה בשקידה רבה לפני מלכים יתייצב מאן מלכי רבנן ה"ה כבוד אאמו"ר הגאון מאור הגולה זצ"ל (האי נהו הגאון המפורסם רבי מרדכי זאב אטינגא מחבה"ס מפרשי הים)" ודודי הגאון מאור הגולה מו"ה יוסף שאול זצ"ל האבד"ק לבוב (האי נהו הגאון המפורסם פוסק הדור רבי יוסף שאול נאטנזאהן, רבה של לבוב מחבר הספר שו"ת "שואל ומשיב") והגאון מאור הגולה מו"ה ר' שלמה קליגר זצ"ל מבראד. כי ידעתי אשר שלשת הגאונים האדירים הללו חבבו אותו חיבה יתירה וסמכו את שתי ידיהם על ראש כבוד מו"ר רב רחמיא חביב עלי כגופאי, הרב הגאון החר"ף ובקי, המפורסם החסיד והעניו חכמתו תאיר פניו מו"ה שמואל יצחק שור נ"י האב"ד קניהעניטש".

סבנו החשיב עצמו לתלמידו המובהק של הגאון הגדול רבי שלמה קליגר, וגדולה הייתה יראתו מפניו וכן עמד בקשרי הלכה עם הגאונים שבדורו ובראשם הרבנים הנ"ל. וכן עם הגאון רבי צבי אורנשטיין מלבוב⁽²⁾,

21. רבי צבי אורנשטיין רבה של לבוב, ממלא מקום אביו הגאון המפורסם רבי יעקב אורנשטיין בעל ה"שועות יעקב", נחשב לאחד מגאוני ופוסקי הדור.

הגאון המפורסם רבי בנימין אריה וויס מטשרנוביץ⁽²²⁾ ועוד גדולי ישראל מפורסמים פוסקים בדורו. מאלפים הם שתיים מתשובותיו של הגאון בעל ה"שואל ומשיב" מהם רואים אנו את חשיבותו של סבינו בעיניו. וכך כתב בתשובה ה', שם חולק הסבא על דברי ה"שואל ומשיב" בעניין כבוד שנגע בעת צלייתו על האש בקדרת התבשיל, והביא שם את שכתב אליו בעל ה"שואל ומשיב" בזה הלשון:

"מכתבו הנוכחי הגיעני היום ואשר מעכ"ה פלפל בחכמה יפה כתב נכ"ו ולא יחוש להוראתי כי מצד הסבא יפה הורה כ"ת. וכן בתשובה מ"ז הביא מכתב נוסף בו כותב לו הגאון בעל ה"שואל ומשיב": מכתבו הגיעני וראיתי כל דבריו והלכה כשמואל בדינא."

תשובה זו נכתבה בשנת תרל"ד, עת היות הסבא כבן ל"ו שנים.

מקום רבנותו

סבינו הרב הגאון, כיהן ברבנות בשלוש ערים כרב ואב"ד. מקום רבנותו הראשונה הייתה בטלומטש שם כיהן כרב עד שנת תרכ"ט. משם עבר לכהן כרבה ואב"ד של העיר קניהעניטש וכפי שהעיד על עצמו בשער ספרו: "בתוך עמי אנוכי יושב, רובץ תחת משא עם עבודת ה' ועבודת אב"ד בק"ק קניהעניטש", שם גם הדפיס את ספרו ועם הסתלקות אביו, הגאון רבי משה חיים שור ביום כ"ג שבט תרנ"א, החל את רבנותו בעיר מונוסטרישץ שבגליציה, העיר בה כיהנו כרבנים אביו וסבו הגדולים.

ספרו

בשנת תרנ"א הדפיס את ספרו שו"ת "מנחת ש"י", עוד בהיותו רבה של קניהעניטש. בהקדמתו לספרו מבכה הוא את הסתלקות הוריו. אביו, רבי משה חיים שנפטר כאמור בכ"ג שבט תרנ"א, ואמו מרת ביילא שנפטרה בא' אדר שני תרנ"א. הוריו ידעו כי עומד הוא להוציא את ספרו אך לא זכו לראות את פרי עמלו יוצא לאור. ב"ב תמוז תרנ"א נתפרסם בעיתון "קול הדת" שיצא לאור בלוב על הוצאת הספר וכך כתב המו"ל ר' אליעזר מרגושעס אשר עמל וטרח בהוצאתו: "עוד אודיע

22. רבי בנימין אריה וויס מטשרנוביץ, מחבר הספר "שו"ת אבן יקרה", גאון מופלג ומגדולי פוסקי הדור. היה מגדולי חסידי סדיגורא.

שער הספר
שו"ת
"מנחת ש"י"
שנדפס
בלוב שנת
תרנ"א

שנגמר אצלי ספר 'מנחת ש"י' מאת הרב הגאון המאור הגדול וכ"ו מו"ה שמואל יצחק שור נ"י אבד"ק קניהעניטש" בציינו שם כי מלבד דברי הגאון המחבר עצמו האהובים והערבים על שומעיהם, נקבצו ובאו עם הספר הרבה תשובות והוראות מגדולי הגאונים נוחי הנפש כהגאון בעל ה"ישועות יעקב", הגאונים "מפרשי הים", הגאון מהר"ש קלוגר, הגאון רצ"ה אורנשטיין ועוד גדולי ישראל.

עם הוצאת הספר לאור נתקבל ספרו של רבנו בהתלהבות ובחיבה רבה בקרב גדולי ופוסקי הדור, והיה מונח על שולחן מלכים מלכי רבנן ותוך זמן קצר אזל הספר מן השוק. הספר מכיל שו"ת שונות ומגוונות על כל ארבעת חלקי השו"ע ובהם ניכרים חריפותו ולמדנותו של הסבא רבנו, ושכלו הישר במתן תשובות לבעיות הזמן שהועלו בפניו וקיבלו את פתרונן בתשובות אלו.

במשך שנים רבות אזל הספר מן השוק עד שנדפס מחדש בשנת תשכ"ו בארצות הברית על ידי נכד המחבר הרב הצדיק רבי אברהם שפירא, האדמו"ר מטולסט, אחי הגאון הגדול המפורסם רבי מאיר שפירא אב"ד לובלין ראש ישיבת חכמי לובלין ומיסד "הדף היומי".

לאחר הסתלקות רבנו נמצאו באמתחתו עוד כתבי יד רבים ובהם תשובות הלכה למעשה שהתכתב עם גאוני דורו ושלא הוכנסו לספרו שהוצא לאור בחייו, עקב כך הוציאם לאור בשנת תרע"א בנו הגאון רבי אברהם צבי שור ראב"ד בירושלים. בהקדמתו מתאר קצת את מעלת גדולתו של אביו הגדול, ועיטר את הספר בהסכמת גדולי ארץ ישראל: הרידב"ז רבה של צפת, הגאון רבי חיים ברלין, בנו הגדול של הנצי"ב מוואלאזין. ואף הוסיף מנחתו מדייליה בספרו המצורף "מנחת אברהם" על שו"ע יו"ד, בציינו "אשר טיפחתי ורביתי בעזר החונן לאדם דעת למען ייזכר שמי בחצרות קודשו של אמו"ר הגאון זצ"ל ולחסות בסוכת שלומי". (הגאון הנ"ל אף הוציא עוד את ספרו "שבבי אש" על השו"ע).

קדוש וטהור

כפי האמור למעלה, גדול היה סבנו אף בקדושתו וביראתו וכמו כן התנהג בדרך החסידות הבעש"טית הצרופה. נכד המחבר הרב מרדכי הארליג בן נכדת הסבא מרת חיה הארליג שהייתה בת הרבנית מרגלא בתו

הבכורה של רבנו סיפר ששמע מאמו וכן מדודו אחי אמו הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין אשר זכה בשנות נעוריו להתחנך אצל זקנו סבנו הגדול, וליצוק מים על ידיו ולשמשו בקודש על הנהגותיו הקדושות. וסיפר כי מעולם לא ראו אותו ישן במיטה וכל שנתו הייתה מועטת ביותר. הוא למד בהתמדה עצומה כמעט כל ה"מעת לעת", תפילתו הייתה בהתלהבות ובדביקות עצומה כשניכר היה בשעת תפילתו כי עולה ומתעלה הוא מהיכל להיכל, לא שח שיחה בטלה והקפיד על מאמר חז"ל בחולין ק"ה: שלא לאכול בשר וחלב באותו יום. על אף אישיותו המיוחדת ויראת האלוקים שאפפה אותו, ליבו היה לב חנון ורחום וקבל כל אדם בסבר פנים יפות ופעל ועזר רבות לכל נצרך. אצילותו נהרה על פניו, חכמתו זרחה ממנו וכל הרואים את מראה קדשו נזדעזעו מיראה והערצה.

מלחמתו למען קדשי הדת

רבנו עמד ונלחם בתקיפות לחיזוק קדשי הדת בגליציה ולהעמדת תילי הדת על מכונם, הוא הצטרף בלהט ועודד וחיזק את ידיהם של מקימי קהילת "מחזיקי הדת" ששמה לה למטרה לעמוד כחומת מגן נגד מהרסי הדת וראשי ההשכלה שמטרתם הייתה לכלות ולהרוס את כרם בית ישראל. בשנת תרל"ט הצטרף לקהילה זו, ועל פי בקשתם של הגאון הקדוש רבי שמעון סופר רבה של קראקא והרה"ק רבי יהושע מבעלז הוציא מכתב ובו תשובה ארוכה ותקיפה נגד הרוצים לשנות ממנהגי ישראל הנהוגים מדור לדור. תשובה זו הובאה באריכות בספר "שבבי אש" שהו"ל בנו רבי אברהם צבי בחלק אורח חיים הלכות שבת עמוד ס"ה וכך כתב בזה הלשון:

"אשר דרשתם אם רשאי לשנות דבר מהשו"ע לפי רוח העת בודאי לא מצינו את אשר נפסק בשו"ע עפ"י ההלכה מי פתי יסור הנה להגיך שמוות לשנות רק אפילו מה שנפסק עפ"י המנהג. ח"ו לשנות אפילו קוצו של יוד כמבואר ברמב"ם פ"ב ממרים ב"ד שתקנו תקנה והנהיגו מנהג ופשט הדבר בכל ישראל ועמד אחריהם ב"ד אחר וביקש לבטל וכו' אינו נכון עד שיהא גדול מן הראשונים בחכמה ומנין ואפילו בטל הטעם וכו' ואפילו יתאספו כל חכמי ישראל כמבואר בתשובות מהר"ם שורש נ"ד שאפילו לאלוהי ובי"ד אין שומעין לבטל המנהג. ומי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו ליבו להוציא מפיו שלא יחוש לדברי השו"ע, מי זה אשר חיילים ולגבר נגד השו"ע אשר נתקבלו

דבריו בכל תפוצות ישראל זה כמה מאות שנים, ובספרי פ' ראה אשר לא ידעת אתה ואבותיך ד"ז גנאי הוא לך שאפילו אוה"ע אינם מניחים מה שמסרו להם אבותיהם ואם ימצאו איזה כופרים האומרים כן דעת שוטים אינו דעת כמבואר בטעמי המצוות מצווה כ"ח דאלף חסדי דעת חשובים כאחד ולא שייך בזה אחרי רבים להטות וקשר רשעים אינם מהמניין עיין סנהדרין כ"ו.

ואשר אמרו שמותר לעשות מומרים וכפרים ומחללי שבתות למנהיגים ח"ו לא תהא כזאת בישראל כיוון דמבואר בש"ס ובפוסקים בעירובין ס"ט ובריש חולין המחלל שבת בפרהסיא הוי כגוי גמור ופסקו בשו"ע אה"ע סימן קכ"ג ס"ב ובכד' "עה"ש עוד המשך הדברים בפלפול וראיות.

בקרב קדושים יתהלל

מקושר היה סבינו בלב ונפש לרבי האדמו"ר הקדוש רבי דוד משה מטשורטקוב אליו היה נוסע לעיתים לחסות בצל קדשו ולהתבשם מקדושתו, וגם רבו הקדוש החזיר לו אהבה והערכה, ובעת שעלו לפני שאלות הלכתיות הורה לשאלם את גדולי הפוסקים ורבנו היה מראשוני הפוסקים להם הורה הרבי לשלוח אליהם את שאלותיו. סיפור ידוע ומפורסם מסופר בשמו של נכד רבנו הגאון מלובלין שהתבטא פעם שתמיד כעס על סבו מדוע לא לקח אותו עימו להסתופף בצילא דמהימנותא אצל הרבי הזקן מטשורטקוב. וכך היו הדברים, פעם נכנס רבי מאיר שפירא לרבו הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב ובעת שיצא מחדר קדשו היה כולו נפעם משיחתו עם הרבי, לפתע שמע את אחד מזקני החסידים אומר לו: חבל שלא הכרת את האדמו"ר הזקן, אמר אז הרב מלובלין, תמיד כעסתי על סבי ה"מנחת ש"י" מדוע לא לקחני עימו לאדמו"הז אך כעת כששומע אני שאומרים דברים כאלו כשיש רבי גדול וקדוש שכזה, טוב שלא לקחני עימו כדי שלא אוכל להרהר אחר הרבי. ואומרים שדעתו של הסבא הייתה שקודם חייבים למלא כרסם בש"ס ובפוסקים ואח"כ בחסידות.

וסיפר הגאון רבי מאיר הארליג נכד הסבא ומהמשרתים בקודש פנימה אצל הרב הקדוש רבי ישראל מטשורטקוב, ששמע מפי הרבי הקדוש אשר אמר על רבנו כי היה גדול בתורה, גדול בחכמה וגדול ביראה. וכפי הידוע

בכל עת שבא אל האדמו"ר הזקן, התקבל בחביבות יתירה ובהערכה עצומה ונתכבד בקודש בכבוד גדול ורב.

גדולה הייתה מעלת רבנו בחצרות הקודש הנוספים, בעת שהועלתה שאלת חלוקת ירושתו של הרה"ק רבי אברהם יעקב-האדמו"ר הזקן מסדיגורא בין בניו הקדושים ודנו גם בעניינין של בנותיו הצדקניות, היה סבינו יחד עם הגאון המפורסם רבי יעקב ווידענפלד מהרמילוב בעל ה"כוכב מיעקב", בין הפוסקים והקובעים בחלוקה. (שאלה זו משתדעת על פני מספר תשובות בספרו "מנחת ש"י" בסימנים ע"ה - ע"ט. ורבנו נשאל ע"י הגבאי של הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב שהיה הוא עצמו גדול בתורה ובחכמה וניהל ויכוח הלכתי חריף עם הרב מהרמילוב ורבי יצחק אהרון אטינגא מלובוב, וביקש לשמוע את חוות דעתו של רבנו הסבא. ובסיום תשובתו סעיף ע"ט כותב רבנו על ר"א אטינגא שהגאון הנ"ל ברב ענוותנותו הסכים לדעתו).

גם בחצר הקודש של אדמו"רי בעלז נחשב הסבא לגדול ומיוחד בדורו. כאמור, לפי בקשת הרה"ק רבי יהושע מבעלז, הצטרף לעמוד בראש קהילת "מחזיקי הדת", וכבר כבתנו למעלה כי בעת ששהה הרה"ק רבי יששכר דוב מבעלז בעיר המרפא מרינבאד, הסכים שתכנס אליו בתו של רבנו, הסבתא מרת שרה עטל בקנרוט, שנכנסה לקודש פנימה יחד עם חמיה הסבא החסיד ר' אברהם יוסף בקנרוט ובעת שקרא את הקוויטל התרום קמעא הרבי מכיסאו באומרו "פאר די מנחת ש"ס טאכטער דארף מען זיך אויף הייבען." (בשביל הבת של המנחת ש"י צריך לקום).

הסתלקותו

שישים ושלש שנים היו שנות חייו של רבנו בהם השלים שנותיו בקדושה ובטהרה. ובישבו על מדין בהנהגתו את ישראל בתורה, יראה וחסידות. ובשופטו אותם תחילה בעיר טולמטש ואח"כ עשרים ושתיים שנים בעיירה קעניהנישט ומשם עבר לעיר מונסטרישץ שהייתה מקום הרבנות של אבותיו הגאונים ועל שמה נקרא "המונטרישער רב".

ביום ה' ב' באדר ב' שנת תרס"ב עלתה נשמתו הטהורה השמימה כשבית ישראל מבכים את הסתלקותו של אחד מגאוני הדור ומנו"כ במונטרישץ.